

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ekonomická situace mladé italské rodiny

Bakalářská práce

Autor: Karolína Horáková

Vedoucí práce: doc. Ing. Richard Pospíšil, Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „*Ekonomická situace mladé italské rodiny*“ vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího bakalářské práce doc. Ing. Richarda Pospíšila, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala svému vedoucímu práce, panu doc. Ing. Richardu Pospíšilovi, Ph.D. za odborné rady a ochotný přístup. V neposlední řadě bych také ráda poděkovala všem italským rodinám, které se podílely na dotazníkovém šetření a interview.

Anotace

HORÁKOVÁ, Karolína. *Ekonomická situace mladých italských rodin*. (Bakalářská práce) Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého, 2020. 87 s.

Práce se zaměřuje na analýzu současné ekonomické situace mladých italských rodin v regionu Furlánsko-Julské Benátsko. Cílem bakalářské práce je zhodnotit ekonomickou situaci mladých italských rodin v tomto regionu. V teoretické části budou podány potřebné informace o Itálii a Furlánsko-Julsko Benátském regionu, společně s vymezením pojmů k danému tématu. V praktické části budou popsány výsledky, obdržené nejprve z dotazníkového šetření a následného standardizovaného interview.

Klíčová slova: Itálie, Furlánsko-Julské Benátsko, ekonomika, domácnost, příjmy, pár, výdaje, rodinný rozpočet

Annotation

HORÁKOVÁ, Karolína. *The Economic Situation of a Young Italian Family*. (Bachelor thesis). Olomouc: Faculty of Philosophy of Palacky University, 2020, 87 p.

The thesis is focused on the analysis of the current economic situation of young Italian families in the Friuli-Venezia Giulia region. The objective of the bachelor thesis is to assess the economic situation of young Italian families in this specific region. In the theoretical part, the significant information about Italy and Friuli-Venezia Giulia region will be given, together with the description of terms related to this topic. In the empirical part, the acquired results will be described. Firstly, from the questionnaire and subsequently from the standardized interview.

Keywords: Italy, Friuli-Venezia Giulia, economy, household, family, incomes, pair, costs, family budget

Obsah

Úvod.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Charakteristika zkoumaného území	10
1.1 Obecné informace o Italské republice.....	10
1.2 Furlánsko-Julské Benátsko.....	12
1.2.1 Teritoriální charakteristika regionu.....	12
1.2.2 Obyvatelstvo a demografický vývoj	13
2 Ekonomika Itálie a Furlánsko-Julského Benátska.....	15
2.1 Pojmy: ekonomie, makroekonomické ukazatele, ekonomika.....	15
2.2 Přehled ekonomického vývoje Itálie od roku 2008-2018	18
2.3 Současná ekonomická situace Itálie.....	22
2.4 Ekonomická situace Furlánsko-Julského Benátska	25
3 Rodina a ekonomika	28
3.1 Pojmy: mladá dospělost, rodina, italská rodina, rodinné finance	28
3.2 Zhodnocení situace rodin napříč Itálií.....	32
3.3 Trh práce a rodina ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu	35
II. PRAKTICKÁ ČÁST	36
4 Ekonomická situace mladých Furlánsko-Julsko Benátských rodin	37
4.1 Dotazníkové šetření.....	39
4.1.1 Obecné informace o domácnostech	39
4.1.2 Příjem a zaměstnání partnerů.....	45
4.1.3 Výdaje a úspory	52
4.1.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	61
4.2 Standardizované interview k pandemii Covid-19.....	63
4.2.1 Respondent č. 1	64
4.2.2 Respondent č. 2	65

4.3	Vyhodnocení standardizovaného interview	67
	Závěr	69
	Summary	70
	Seznam pramenů a zdrojů	71
	Seznam grafů.....	76
	Přílohy.....	77

Úvod

Bakalářská práce je jako celek zaměřena na ekonomickou situaci v Itálii. Zejména pak na situaci mladých italských rodin. O ekonomické situaci v Itálii se v posledních letech nemluví příliš lichotivě, především co se týče jižních částí Itálie, nicméně stále existují regiony, kterých se tato skutečnost nedotýká zásadním způsobem. Jedním z regionů, kde situace není nikterak špatná, je Furlánsko-Julské Benátsko, na které se částečně zaměřuji v teoretické části, nicméně hlavním geografickým cílem je tento region zejména v praktické části.

V teoretické části je vedle obecných informací o zkoumaném území popsána ekonomická situace, jak celé Itálie včetně historického vývoje, tak zkoumaného regionu v současnosti. Jsou vymezeny a rozebrány důležité ekonomické a sociální pojmy, týkající se například rodiny, rodinných financí, makroekonomických ukazatelů, ale také ekonomiky a ekonomie jako celku.

Cílem praktické části je v zásadě ověření, že špatná ekonomická situace, vyskytující se napříč Itálií, se skutečně významným způsobem nedotýká mladých italských rodin ve Furlánsko-Julském Benátsku. Ke zjištění ekonomického stavu v tomto regionu bylo využito primárně dotazníkové šetření, které je v praktické části zpracováno a vyhodnoceno. Praktická část je doplněna také o informace, týkající se aktuální krizové situace, způsobené pandemií Covid-19, která Itálii postihla poměrně razantním způsobem. Ke zjištění těchto aktualit, zaměřených na ekonomické dopady aktuální situace, bylo využito standardizované interview, které bylo provedeno se dvěma respondenty, žijícími v regionu Furlánsko-Julské Benátsko.

Při práci bylo použito několik metod ke zjištění informací. V teoretické části byly použity literární a elektronické zdroje, nicméně vzhledem k aktuální situaci byl výběr zdrojů značně omezený, jelikož spousta zdrojů mi měla být poskytnuta při mé plánované návštěvě Itálie, která vzhledem k uzavření hranic Itálie nemohla být uskutečněna. Práce je tak složena například také ze zdrojů, dostupných ze školní elektronické databáze. Tento případ se týká například zdroje *Country Watch: Italy Country Review* (syst. č. v databázi: 141485166), jehož použití mi bylo schváleno vedoucím práce.

Pro účely praktické části bylo vytvořeno dotazníkové šetření, na jehož základě byla následně provedena analýza výsledků. Z povahy tématu byl dotazník zpracováván a vyplňován respondenty online formou, jelikož aktuální situace neumožňovala jiné možnosti. Praktická část je doplněna metodou dotazování, a to konkrétně standardizovaným interview, které bylo uskutečněno se dvěma respondenty, žijícími v Itálii. Interview bylo provedeno pomocí online komunikačních platforem WhatsApp a Messenger.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika zkoumaného území

1.1 Obecné informace o Italské republice

Italská republika je z historického hlediska poměrně mladým státem. Vznikla teprve po druhé světové válce roku 1946.¹ Typická pro její teritorium je její celková diverzita. Může za to nejen geologický a klimatický vývoj v průběhu několika staletí, ale také působení člověka samotného. Od začátku obývání dnešní Itálie se zde vystřídalo velké množství kultur a každá zde zanechala stopu své minulosti. Nyní je Italský stát tvořen apeninským poloostrovem a dvěma hlavními ostrovy: Sicílií a Sardiníí. Najdeme zde také dva cizí státy, kterými jsou Vatikán a San Marino. Hranice pak tvoří s Francií, Rakouskem, Slovinskem a Středozemním mořem, kterému se dostalo i přesnější rozdělení.²

Vnitřní struktura Itálie je celkově rozdělena do dvaceti regionů na základě historických a přírodních odlišností. Regiony jsou následně rozděleny na provincie a obce. Speciálním statusem disponují ty, které dosáhly větší autonomie. Ta je způsobena geografickou izolací, nebo izolací v důsledku tvoření hranic s jiným státem. Častokrát zde také dochází k míšení populace lidí s odlišnou kulturou i jazykem. Tento jev můžeme sledovat v pěti italských regionech, kterými jsou Údolí Aosty, Tridentsko-Horní Adiže, Sicílie, Sardinie a Furlansko-Julské Benátsko. Celkové zalidnění Itálie na km² je vysoké, avšak odlišnost jednotlivých krajů je i zde viditelná. Hlavním městem celého státu je Řím, kde působí vláda i prezident.³ V Italské ústavě, hlava II., článek 83. je řečeno: „*Prezident republiky je volen parlamentem na společném zasedání všech svých členů. Voleb se účastní tři delegáti voleni regionální radou, aby bylo zajištěno zastoupení menšin. Údolí Aosty má pouze jednoho delegáta.*“⁴

¹ Euroskop. *Itálie* [online]. Vláda České republiky, © 2005–2020, [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/541/sekce/italie/>.

² FOOT, John a spol. *Italy* [online]. 2020. [cit. 30.4.2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Italy>.

³ MOROTTI, Giusi. *Scopro facio imparo*. 1. vyd. Firenze: Giunti scuola, 2006, s. 111-113.

⁴ Governo Italiano: Presidenza del Consiglio dei Ministri. *Titolo II. – Il presidente della Repubblica* [online]. [cit. 2020-3-18]. Dostupné z: <http://www.governo.it/it/costituzione-italiana/parte-seconda-ordinamento-della-repubblica/titolo-ii-il-presidente-della>.

V následujícím článku Italské ústavy, hlava II., č. 84 je také ustanoveno, že prezident je volen na dobu 7 let.⁵ Aktuálním prezidentem je Sergio Mattarella.⁶

Neopominutelným symbolem státu je bezpochyby úřední jazyk a vlajka. Jiří Špička ve své práci Italské reálie uvádí, že vlajka je tvořena třemi svislými pruhy červené, bílé a zelené barvy a oficiálním jazykem státu je italština společně s němčinou, francouzštinou, slovinštinou, nebo ladinštinou.⁷ Ladinština je jazykem Ladinů, původních obyvatel italských Dolomit, dnes už téměř zapomenutého národu. Řadíme jej do skupiny románských jazyků a můžeme se s ním setkat hned v pěti údolích severní Itálie.⁸

Oficiální měnou státu je od 1. ledna 2002 euro, které vystřídalo italskou liru. Postup zavedení a následné kroky popsal na podzim roku 2001 tehdejší generální ředitel Italské národní banky Antonio Finocchiaro. Mimo jiné také uvedl, že proces zavedení nové jednotné měny byl plánován již od 90. let 20. století.⁹

⁵ Governo Italiano: Presidenza del Consiglio dei Ministri. *Titolo II. – Il presidente della Repubblica* [online]. [cit. 2020-3-18]. Dostupné z: <http://www.governo.it/it/costituzione-italiana/parte-seconda-ordinamento-della-repubblica/titolo-ii-il-presidente-della>.

⁶ CzechTrade, Ministerstvo zahraničních věcí, Zastupitelský úřad České republiky. *Itálie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. 2019. [cit. 2020-3-19]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/italie-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>.

⁷ ŠPIČKA, Jiří. *Italské reálie: Talianse reálie*. 2. vyd. Plzeň: Fraus, 2004, s. 68.

⁸ SOVOVÁ, Markéta. *Zapomenutý národ z italských Dolomit – téma bakalářské práce Markéty Sovové* [online]. BARTÍKOVÁ, Hannah, ed. 2016. [cit. 2020-3-20]. Dostupné z: <http://forumlibcice.cz/zapomenuty-narod-z-italskych-dolomit/>.

⁹ FINOCCHIARO, Antonio. *Banca d'Italia e euro* [online]. 2001. [cit. 2020-3-20]. Dostupné z: https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/interventi-direttorio/int-dir-2001/Finocchiaro_11_10_01.pdf.

1.2 Furlánsko-Julské Benátsko

Jedná se o region se zvláštním statutem, tedy autonomní správní region. Byl zřízen 31. ledna 1963. Tehdy došlo ke spojení území Furlánska a Julského Benátska, které bylo po druhé světové válce teritoriálně zmenšeno ku prospěchu tehdejší Jugoslávie. Hlavním městem regionu je od prvopočátků Terst.¹⁰

Prezidentem regionu je od roku 2018 Massimiliano Fedriga. Ten se téhož roku společně s tehdejším hejtmanem kraje Vysočina Jiřím Běhounkem rozhodl o oživení vztahů mezi italským a českým regionem a vyslovil přání, aby tato spolupráce byla dlouhodobá. Podle Jany Fischerové, která zastávala v roce 2018 post náměstkyně hejtmana, panuje mezi oběma kraji několik podobností, jako je například společná historie a kulturní blízkost.¹¹

1.2.1 Teritoriální charakteristika regionu

Furlánsko-Julské Benátsko je název označující území, nacházející se v severní části Italské republiky. Sousedí hned se dvěma státy, Rakouskem a Slovinskem. Na severu regionu tvoří přírodní hranici s okolním světem Alpy, včetně Karnského a Julského Předalpí. To postupně přechází v kopcovitou oblast, ze které se stává nížina, čím dál níže položená a na jejím konci se rozléhá laguna společně s Jaderským mořem. Procentuální zastoupení je 43 % hory, 19 % pohoří a 38 % nížina.¹²

Tato diferenciací se bezpochyby může stát také velice nebezpečnou, například v květnu roku 1976 zde došlo k rozsáhlému zemětřesení, konkrétně poblíž Udine. Výsledek byl fatální. Počet mrtvých se vyšplhal nad 1000 obětí. Celková rozloha regionu roku 2013 tvořila 7,847 km² včetně 4 provincií, kterými jsou Udine, Pordenone, Terst a Gorizia.¹³

¹⁰ The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Friuli–Venezia Giulia* [online]. 2013. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Friuli-Venezia-Giulia>.

¹¹ Kraj Vysočina – krajský úřad. *Kraj Vysočina chce obnovit partnerství s italským regionem Friuli Venezia Giulia* [online]. 2018. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/kraj-vysocina-chce-obnovit-partnerstvi-s-italskym-regionem-friuli-venezia-giulia/d-4091963>.

¹² MOROTTI, Giusi. *Scopro facio imparo*. Firenze: Giunti scuola, 2006, s. 130.

¹³ The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Friuli–Venezia Giulia* [online]. 2013. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Friuli-Venezia-Giulia>.

1.2.2 Obyvatelstvo a demografický vývoj

Jak již bylo zmíněno výše, jedná se o složený region z Furlánska a Julského Benátska. Furlánsko je tvořeno provinciemi, které náleží městům Pordenone a Udine. Jedná se o nejvíce zalidněnou oblast, kde se vyskytuje takřka 90 % obyvatelstva. Celkové zalidnění je vysoké, svůj podíl na tom má fakt, že Furlánsko patří k nejbohatším regionům Itálie.¹⁴

Podle italského národního statistického institutu ISTAT, se v regionu k prvnímu lednu 2020 nacházel 1 215 220 zaregistrovaného obyvatelstva, a to v počtu 590 802 tisíc mužů a 624 418 tisíc žen všech věkových skupin. Z toho však pouhých 383 145 žen a mužů ve věku od 0 roků do 35 let.¹⁵

Pomocí matematické metody, tzv. trojčlenky, lze tak s dostupnými údaji odvodit, že skupinu ve zmíněném věkovém rozsahu tvoří pouhých 31,52 % lidí z celkové počtu Furlánsko-Julského Benátska. Dochází zde k jevu stárnutí obyvatelstva.

A jak tento jev zkoumáme? Prostřednictvím vědního oboru zvaným demografie, jehož hlavními tématy jsou změny počtu obyvatel a populační přírůstek. Spolupracuje při tom s dalším vědním oborem, geografii. Ta má za úkol sledovat prostorové mobility (migraci). Dohromady se tak podílí na vyhodnocování populačního vývoje určité oblasti.¹⁶

Demografický vývoj obyvatelstva určitého území je vždy sledován řadu let stejnými ukazateli, tak, aby byly poskytnuty reprezentativní údaje. Ze začátku roku 2019 v regionu proběhlo sčítání vyhodnocovaného období.

¹⁴ MOROTTI, Giusi. *Scopro facio imparo*. Firenze: Giunti scuola, 2006, s. 131.

¹⁵ Istat. *Popolazione residente al 1° gennaio: Friuli-Venezia Giulia* [online]. 2020. [cit. 2020-3-22]. Dostupné z: <http://dati.istat.it/Index.aspx?QueryId=18551>.

¹⁶ Demografie info. *Demografie* [online]. © 2004–2014, [cit. 2020-3-22]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_odemografii=&PHPSESSID=39f8f4c5d8624b3003b3238a8d308f6d.

Z tohoto průzkumu, zkoumaného demografickými indexy, mezi které patří index stáří, úmrtnosti, strukturální závislosti, aktivního obratu populace, ale také strukturální index aktivní populace, počet dětí na plodnou ženu a míra porodnosti také vyplývá, že převažuje spíše staršího obyvatelstva na území Furlánsko-Julského Benátska. Prvním důležitým ukazatelem je index stáří. Zatímco roku 2009 bylo zaznamenáno na 100 mladých lidí (osoby do věku 14 let) 187 starších občanů, v následujících deseti letech index stáří narostl a dosáhl tak v roce 2019 neuvěřitelných 100 mladých lidí na 217 starších občanů.¹⁷

Úzkou souvislost s indexem stáří má samozřejmě míra porodnosti v dané oblasti, která se průměruje vždy po uplynutí daného roku. I zde došlo ke skoku od roku 2009, kdy na 1000 občanů vycházelo po zaokrouhlení 8 narozených dětí, v roce 2018 však pouhých 6. Zvyšují se také strukturální závislosti obyvatelstva neaktivní populace (mladí lidé do 14 let a starší lidé nad 65 let) zatížením aktivní populace po ekonomické i sociální stránce. Zde je v roce 2019 zhruba 61 jednotlivě závislých, na každých 100 pracujících. Na druhé straně je pak počet úmrtnosti, který se žádným radikálním způsobem v letech 2009 až 2018 nezměnil. Neustále se pohybuje okolo 12 úmrtí na 1000 obyvatel. Průměrný věk populace roku 2019 pak činil 47 let oproti 45,1 roků z roku 2009.¹⁸

Trend stárnutí populace však není problémem jen tohoto regionu, postihl bezpochybně celou Itálii a také i Evropu. Na základě průzkumu Eurostat Statistics Explained z roku 2018, je to však právě Itálie s nejvyšším věkovým mediánem z členských zemí EU-28. Průměrně činí 46,3.¹⁹

¹⁷ Tuttitalia. *Indici demografici e Struttura Friuli VG* [online]. © 2020. [cit. 2020-3-23]. Dostupné z: <https://www.tuttitalia.it/friuli-venezia-giulia/statistiche/indici-demografici-struttura-popolazione/>.

¹⁸ Tuttitalia. *Indici demografici e Struttura Friuli VG* [online]. © 2020. [cit. 2020-3-23]. Dostupné z: <https://www.tuttitalia.it/friuli-venezia-giulia/statistiche/indici-demografici-struttura-popolazione/>.

¹⁹ Eurostat. *Struktura a stárnutí obyvatelstva* [online]. 2018. [cit. 2020-3-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Population_structure_and_agein/g/cs#Minul.C3.A9_a_budouc.C3.AD_trendy_st.C3.A1rnut.C3.AD_obyvatelstva_v_EU.

2 Ekonomika Itálie a Furlánsko-Julského Benátska

2.1 Pojmy: ekonomie, makroekonomické ukazatele, ekonomika

Přední ekonom a autor slavné učebnice ekonomie, Paul Samuelson, definoval ekonomii následovně: „*Ekonomie zkoumá, jak různé společnosti využívají vzácné zdroje k výrobě užitečných komandit a jak je rozdělují mezi spotřebitele.*“²⁰ Je členěna na mikroekonomii a makroekonomii. Toto rozdělení nejčastěji přisuzujeme J. M. Keynesovi, dalšímu z významných autorů ekonomických děl.²¹

Mikroekonomie vychází ze slova „mikros“, neboli malý. Jedná se o část ekonomie, která se zabývá chováním individuálních subjektů na dílčích trzích. Řadíme sem nejen samotné jednotlivce, ale také domácnosti nebo firmy. Jde tedy o opak druhé části zvané makroekonomie vycházejícího ze slova „makros“, neboli velký. Ta je určená k rozboru ekonomie z komplexního hlediska. To znamená rozbořem všech trhů i služeb, kde zkoumá agregované proměnné.²² Makroekonomické ukazatele pak slouží při posuzování výkonnosti státní ekonomiky. Můžeme ji tak posuzovat jako významnou nejen pro stát, ale také pro celou společnost, na kterou její výsledky dopadají. Vyhodnocujeme tyto základní agregáty: hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a obchodní bilance.²³

Definujeme-li si jednotlivé ukazatele, bude to vypadat následovně. Hrubý domácí produkt, zkratkou HDP, vyjadřuje tok zboží a služeb na daném území, které jsou vyrobené a poskytnuté v daném roce. Zahrnujeme sem však jen to zboží a služby, které lze statisticky změřit – tržní činnosti. Nepatří sem tedy netržní činnosti, kam řadíme například chov zvířat.²⁴ HDP se nejčastěji kontroluje po třech měsících a udává se v procentech.

Dalším v pořadí je inflace. Jedná se o jev přímo spjatý s penězi. Přistupujeme k němu proto přes peněžní nabídku a peněžní poptávku. Vymezujeme ji jako peněžní jev, vznikající v moment, kdy peněžní zásoba je větší než poptávka po penězích.²⁵

²⁰ SAMUELSON, Paul a NORDHAUS, William. *Ekonomie*. 18. vyd. Praha: NS Svoboda, 2007, s. 6.

²¹ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2.vyd. Slaný: Melandorium, 2007, s. 5.

²² VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 17-18.

²³ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2.vyd. Slaný: Melandorium, 2007, s. 8.

²⁴ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002, s. 15-17.

²⁵ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002, s. 103-105.

Jinými slovy, k inflaci dochází v důsledku dlouhodobé nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou. To vede k rostoucím cenám a klesání reálné mzdy. Inflaci můžeme rozdělit do tří druhů: mírná, pravdivá, hyperinflace.

Třetí neméně důležitou hodnotou stran hospodárnosti státu je míra nezaměstnanosti. K nezaměstnanosti neodmyslitelně patří nedokonalý trh práce. Jeho nedokonalost vyplývá z neúplnosti informací, které poskytuje. V praxi to znamená nevědomost lidí, například o všech dostupných místech, kde mohou pracovat. Samotnou míru nezaměstnanosti pak chápeme jako určitou část nezaměstnané populace z celkového počtu lidí ochotných pracovat.²⁶

Přesněji formulovat trh práce smíme jako pomyslný prostor, v němž dochází ke vzájemnému působení zaměstnanců a zaměstnavatelů. Existenci podmiňuje chápání práce stejným způsobem, jakým je vnímáno zboží. Dalším specifikem pro funkci pracovního trhu je určitá stejnorodost pracovních pozic i pracovní síly. Aby pak docházelo k samotnému vzájemnému působení, zohledňujeme velikost tohoto trhu.²⁷

Posledním hlavním neobjasněným indikátorem je obchodní bilance. Spadá do platební bilance, sloužící k posuzování ekonomické rovnováhy daného státu. Obsahuje vývozy a dovozy nejen ze státu, ale také do něj. Ziskáváme z něj saldo obchodní bilance, jinak řečeno, rozdíl mezi hodnotami vývozu a dovozu.²⁸

Jak tedy chápat ekonomiku? Lze ji chápat jako společenskou praxi ekonomie, kdy dochází k využívání jejích teoretických poznatků v reálném životě. Ekonomika totiž vytváří ucelený přehled hospodářských činností na konkrétním území, zatímco ekonomie je vědní obor. Oba názvy pochází z řeckého slova „oikonomia“, které je složeninou dvou slov „oikos“ jako dům a „nomia“, znamenající zákon.²⁹

²⁶ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. Praha: C.H. Beck, 2002, s. 159-160.

²⁷ HRUŠKA TVRDÝ, Lubor. *Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008, s. 19.

²⁸ Businessinfo. *Vnější ekonomická rovnováha* [online]. 2011. [cit. 2020-3-28].

Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/vnejsi-ekonomicka-rovnovaha/>.

²⁹ TOMEK, Miroslav. *Jaký je rozdíl mezi ekonomikou a ekonomikou?* [online].

2016. [cit. 2020-3-28]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/jaky-je-rozdil-meziekonomii-a-ekonomikou-6233835>.

Ekonomika může nést také několik slovních významů. Jedním z nich je hospodárnost, která vyjadřuje nejhospodárnější využití statků. S dalším se mohou setkat například studenti ekonomických studií v předmětu „podniková ekonomika“. Tady na rozdíl od prvního příkladu vyjadřuje hospodaření daného podniku a do jednoho pojmu tak zahrneme vše, co má souvislost s výrobou konkrétní firmy. V následujících tématech se s pojmem budeme setkávat v souvislosti ekonomické situace státu, regionu a mladé italské rodiny.

2.2 Přehled ekonomického vývoje Itálie od roku 2008-2018

Přetrvávajícím problémem od konce druhé světové války, kdy Italská republika přešla na industrializovanou ekonomiku, byla bezpochyby jasná diverzita mezi severem a jihem. Zatímco na severu je výrazně rozvíjel průmysl, v jižních částech Itálie stále převládalo zemědělství, závislé na počasí. Zdali tuto diverzitu přinesly neustálé politické neúspěchy, nešlo v tomto období odhadnout. Realitou však zůstává pomalý ekonomický růst společně s nevyřešenými fiskálními problémy, jejichž řešení vždy ztroskotalo.³⁰

Začátek fatálního poklesu ekonomiky přichází s globální hospodářskou krizí roku 2008. Dlouhodobě se zhoršující ekonomické potíže vyústí k největší recesi od druhé světové války. Nejvíce ochromenými byly obchody a úvěry. Ani důvěra mezi jednotlivými zeměmi nezůstala nepoznamenána. Dochází k poklesu vývozu, způsobenému recesí hlavních obchodních partnerů. Ve stejný okamžik poklesl růst úvěrů a zpřísnily se podmínky financování. Zvýšená míra nejistoty se odrazila i na společnosti. Domácnosti značně omezily svoji spotřebu. Výsledkem jsou rostoucí úvěrové zdroje, nemožnost provádění proticyklické fiskální politiky a nejmenší balíček stimulačních opatření v rámci zemí G-20. Následkem je drtivý ekonomický systém Itálie, který se oproti ostatním velkým průmyslovým zemím hroutí.³¹

Velká ekonomická krize roku 2008 se promítla hned v následujících letech. Zatímco během zmíněného roku jsme zaznamenali pouze mírný záporný nárůst HDP, v roce 2009 se jednalo o silný pokles. Stejný propad postihl díky malému balíčku stimulačních opatření i fiskální deficit a veřejný státní dluh. Naděje na lepší časy přišla s rokem 2010. Snaha o globální hospodářské oživení vedla k mírnému nárůstu vývozu a investic. Zabránit se však nedařilo zvýšenému počtu nezaměstnaných. Nezaměstnanost během let 2007–2011 stoupla o celé 2 % na 8,2 %.³²

³⁰ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³¹ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³² COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

I nadále v roce 2011 se očekávala slabá soukromá spotřeba. V únoru téhož roku tehdejší italský premiér Silvio Berlusconi představil program, který měl přinést zvýšení hodnoty HDP o 3 až 4 % během pěti let. Podle něj by italská ekonomika potřebovala „šok“ v podobě uvolnění nároků stran byrokracie. O nic lépe na tom nebyl ani veřejný státní dluh, ten se od roku 2007 stihl vyšplhat na neuvěřitelných 120 % z HDP v roce 2011 a způsobil největší výši vládního dluhu za historii Itálie. Vláda tak ve snaze zmírnění dopadů na veřejný státní dluh přistoupila k několika opatřením ve formě různých úsporných balíčků. Zvýšení daně z přidané hodnoty, škrty pro veřejné administrace nebo důchodové reformy se tak měli zapříčinit změnu dosavadního vývoje.³³

Mezinárodní měnový fond ku květnu roku 2012 předpokládal zpomalení ekonomiky po dobu jednoho roku. Za příčinu lze označit nepříznivé finanční podmínky a celkové globální oslabení trhu. V červnu Itálie dostává od ratingové agentury Egan-Jonese hodnocení, které přináší změnu postavení na ratingové stupnici, B+. Mimo jiné také agentura uvedla, že pravděpodobně budou banky potřebovat další pomoc. Negativní hodnocení dostala také od dalších tří agentur: Moody's Investor Service, Standard & Poor's Italy a Fitch. Italská ekonomika se tak stává stále méně důvěryhodnou. Tlak tak ze strany evropských partnerů a investorů neustále sílil. Vyžadovali po italské vládě zajištění odstraňování dlouhodobých strukturálních překážek růstu, mezi které patří nepružný trh práce a rozsáhlé daňové úniky. Obavy představovala i stále se snižující porodnost a migrační kvóta. Nakonec se ani v roce 2012 nedaří ekonomiku podchytit. Dochází k celkovému zpomalení zotavování ekonomiky z recese a nezaměstnanost opět vzroste na ohromnou cifru 11 % a u mladých lidí až 35 %.³⁴

³³ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11].
Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³⁴ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11].
Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

Nový, v pořadí již osmý pokles HDP v roce 2013, na konci roku jeho stav bude činit o 8 % více, než tomu bylo v roce 2007. Takto vstupovala Itálie do prvního čtvrtletí roku 2013. V srpnu se začal prosazovat plán, zaměřený především na podporu společností, mající zájem najímat mladé lidi do svých řad. Týkal se mimo jiné daňových úlev a odložení plánovaného zvýšení daně z obrátu. Podpořil ho premiér Enrico Letta, podle kterého cesta k úspěchu zlepšení ekonomiky spočívá v pracující mládeži, přestože tohoto roku by HDP mohlo dosáhnout nejvyššího vrcholu od roku 2007, a to na 133 %.³⁵

První čtvrtletí roku 2014 přináší nového předsedu vlády jménem Matteo Renzi. Ten se rozhodne pro řadu změn ve snaze reformace italských politických institucí, trhu práce a veřejné správy. V červnu pak Národní italská banka vyhlásí, že by mohlo dojít v následujících čtvrtletích ke zlepšení ekonomické situace v zemi, i když se vše bude pohybovat na velmi tenké hranici. Bohužel konečné sčítání roku stále ukazuje zvyšující se hodnoty nezaměstnanosti a HDP, přetrvává i pomalý hospodářský růst.³⁶

Itálii se roku 2015 podaří vymanit z recese. Ta byla nejdéle trvajícím od druhé světové války. Výrazně k tomu pomohla levnější ropa, slabší euro a nevídané stimulační opatření Evropské centrální banky. Celkově ekonomika vzrostla o 0,5 %.³⁷

Přichází rok 2016 a s ním i pozastavení ekonomiky. Vzrůstá nezaměstnanost, která se zastaví na 11,6 %. Bankovní systém prochází krizí, to vyvolá rostoucí nedůvěru mezi investory. Hrubý domácí produkt se nakonec zastaví na bodu 133 %, přesto si italská ekonomika polepšila stejně jako předchozí rok zhruba o 0,7 % – 0,9 %. Mírný optimismus se vyskytl v oblasti nezaměstnanosti, kde dochází k celkovému zhoršení na 11,7 %, nezaměstnanost mladých lidí zůstala na 37,1 %.³⁸

³⁵ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³⁶ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³⁷ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

³⁸ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

Zlepšení italské ekonomiky ohlásil Mezinárodní měnový fond. Podle něj mělo v roce 2017 pokračovat její oživování a hospodářský roční růst byl odhadován na zhruba 1,3 %, v letech 2018–2020 pak přibližně 1 %. Rok 2017 přinesl výsledek 131 % z HDP veřejného státního dluhu a růst zrychlil na 1,5 % z HDP. Oproti minulému roku šlo pozorovat zlepšení celkové nezaměstnanosti, která klesla o 0,3 %, avšak nezaměstnanost mladých lidí zůstala nehybná.³⁹

Do poloviny roku 2018 se nestlalo nic zásadního v ekonomické sféře. V červenci guvernér Italské centrální banky vyzval novou opozici vlády k obezřetnosti při zacházení s veřejným rozpočtem. V dalším měsíci italský ministr hospodářství vypustil do světa informaci, že se chystá reforma fiskálního systému a příjmy občana. HDP v druhém čtvrtletí roku zaznamenala nejpomalejší růst od poloviny roku 2016, rozdíl 0,2 %. Podle Italského statistického úřadu (ISTAT) ani ve třetím i čtvrtém čtvrtletí nezastaví pokles HDP.⁴⁰

³⁹ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11].
Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

⁴⁰ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11].
Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//systemove.c.141485166>.

2.3 Současná ekonomická situace Itálie

Rok 2019 začínal o něco slibněji. V dubnu agentura Reuters ohlásila, že se italská ekonomika v prvním čtvrtletí vrací k růstu. HDP si připsalo meziročně + 0,2 % během měsíce leden a březen. Dobře si vedla i míra zaměstnanosti. Ta se vyšplhala podle agentury Reuters na nejvyšší hodnoty od dubna roku 2008. Během měsíce března se jednalo o 58,9 % což je o 0,3 % více, než tomu bylo v únoru. V srpnu noviny The New York Times vykreslí aktuální situaci země, kde zazní například, že veřejný státní dluh tvoří více než 130 % ročního HDP. V této chvíli můžeme již na základě tvrzení zmíněných novin říci, že velkou část neúspěchu italské ekonomiky tvoří politická nevyrovnanost této země.⁴¹

Evropská komise začíná v říjnu pochybovat o návrhu italského rozpočtu pro rok 2020. Podle ní by se mohlo jednat o rozpor s fiskálními pravidly Evropské unie. Přestože investoři vyhodnocovali situaci země jako zlepšující se, podle ekonoma BH Securitiss Štěpána Křečka by se veřejný státní dluh měl navýšit na 136,2 % zatímco v roce 2018 byl 134,8 % a ekonomický růst o pouhých 0,1 %.⁴²

Další předpoklady zveřejnil H. Plecher pro server statista.com. Ten uvádí, že na konci roku 2019 se bude nacházet 3,72 % pracujících v zemědělství, v průmyslu 25,62 %. Nejvíce pracujících pak na pozicích v terciálním sektoru, ten tvoří 70,66 %.⁴³ Nezaměstnanost se podle jeho analýz měla pohybovat okolo hodnoty 9,22 %.⁴⁴

Výsledkem obav nakonec bylo milé překvapení, italská ekonomika vzrostla o 0,3 %, což je o 0,2 % více, než se původně předpokládalo.⁴⁵

⁴¹ COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11].

Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz//> systémové č. 141485166.

⁴² GINTEROVÁ, Monika. *Italskou ekonomiku trápí velký dluh i pomalý růst, z Říma ale přicházejí i dobré zprávy* [online]. 2019. cit. [2020-4-12].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2975006-italskou-ekonomiku-trapi-velky-dluh-i-pomaly-rust-z-rima-ale-prichazeji-i-dobre>.

⁴³ PLECHER, H. *Distribution of the workforce across economic sectors in Italy 2019* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/270488/distribution-of-the-workforce-across-economic-sectors-in-italy/>.

⁴⁴ PLECHER, H. *Unemployment rate in Italy* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12].

Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/263699/unemployment-rate-in-italy/>.

⁴⁵ Investiční web. *Italská ekonomika loni vzrostla víc, než se čekalo* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-italie-hdp-2019/>.

V druhé polovině roku 2019 se světem začala šířit zpráva o novém druhu viru zvaném COVID-19. Jen málo lidí předpokládalo, že by se z této nové nemoci mohl stát problém v podobě globální pandemie. Opak se však stal realitou. Nemoc se z Wu-chanu rozšířila do celého světa. Společenský problém tak silně zasáhl ekonomický systém mnoha zemí. Itálie zaplňovala a nadále zaplňuje první evropské příčky v úmrtnosti a počtu nakažených.

Italská republika se podle analytiků díky nynější ekonomické situaci s největší pravděpodobností dostane do recese. Takto shrnula probíhající hospodářské potíže agentura Reuters v únoru 2020. Pro Itálii by se tak jednalo již o čtvrtou recesi od roku 2008, dodala. Problém se nejdříve projeví v turistickém průmyslu a maloobchodu, předpokládá analytik Lorenzo Codogno ze společnosti LC Macro Advisors.⁴⁶

Takové předpoklady má Itálie v únoru 2020, bohužel situace se nezlepšovala ani v následujících dnech.

V březnu 2020 je již jasné, že Itálie skončí v obávané recesi. Projevily se i prognózy z turismu, z něhož jsou příjmy naprosto smazány. Řím začíná pozastavovat splátky hypoték a půjček fyzickým i právnickým osobám, bankám jsou poskytnuty záruky od státu. Celkově stát hodlá podpořit svoji ekonomiku 25 miliardami eur. Balíček na podporu ekonomiky začíná platit okamžitě, přestože má být schválen až v měsíci dubnu, oznámil na tiskové konferenci premiér Giuseppe Conte.⁴⁷

⁴⁶ Česká tisková kancelář. *Analytici: Koronavirus stáhne italskou ekonomiku do recese* [online]. 2020. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/4348454/analytici-koronavirus-stahne-italskou-ekonomiku-do-recese.html>.

⁴⁷ Česká tisková kancelář. *Itálie napumpuje do ekonomiky 25 miliard eur. Počet obětí koronaviru stoupl na 2158* [online]. 2020. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/italie-podpori-ekonomiku-dekretem-za-25-miliard-eur-pocet-obeti-koronaviru-vystoupal-na-2158.A200316_190149_In_zahranici_ele.

Hlavní ekonom BHS Štěpán Křeček přirovnal italskou ekonomiku ke kostkám domina, které jsou nestabilní. Podle něj, pokud se nechopí pomoci Evropská unie, budeme moci zanedlouho vidět dominový efekt, na jehož konci budou všechny kostky svrženy a bude postihnuta i ekonomika celé Evropské unie. Ani další předpovědi do budoucna však nevěstí nic dobrého. Vyhlášení karantény nejspíše sníží tamní výrobní produkci až o 15 %, v oblasti cestovního ruchu rovněž až o 15 %. S největší pravděpodobností vzroste počet nezaměstnaných lidí. Selhává i milánská burza, ta od 20. února 2020 do 10. března klesla o 29 %. Zde je jasný příklad toho, jak zdrcující začíná být šíření koronaviru pro italskou ekonomiku.⁴⁸

Internetový portál Seznam zprávy se opírá o americký deník The New York Times, který píše, že italští politici společně s vědci, přemýšlejí o rozdělení společnosti na dvě části. Jednu skupinu lidí by tvořili ti, kteří již mají vybudovanou imunitu, druhou by představoval zbytek populace. Přesto, že se zatím jedná o hypotetické úvahy, jsou tyto plány tvořeny ve snaze zachránit italskou ekonomiku.⁴⁹

⁴⁸ Parlamentní listy. *Štěpán Křeček: Italská ekonomika padá do propasti* [online]. 2020. [cit. 2020-4-16]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Stepan-Krecek-Italska-ekonomika-pada-do-propasti-616534>.

⁴⁹ Seznam Zprávy. *Máš protilátky? Zpátky do práce. Itálie vymýšlí, jak probudit ekonomiku* [online]. 2020. [cit. 2020-4-16]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mas-protilatky-zpatky-do-prace-italie-vymysli-jak-probudit-ekonomiku-98138>.

2.4 Ekonomická situace Furlánsko-Julského Benátska

Během roku 2019, stejně jako po celé Itálii, pokračovalo v regionu Furlánsko-Julského Benátska zpomalování ekonomické činnosti. To ovlivnilo takřka všechny výrobní sektory. Výjimkou se stalo lodní stavitelství, které expandovalo. Dokazovalo to i rostoucí množství zakázek v daném odvětví. Na druhé straně přešel do útlumu vývoz hutnického sektoru, jako důsledek zmenšené poptávky ze strany německého průmyslu. Nejvíce poznamenaným byl podle podzimního průzkumu Národní italské banky sektor služeb a odvětví cestovního ruchu. V souvislosti s celkovým ekonomickým oslabením došlo k pozastavení přibývání počtu zaměstnaných. Mezi nezávislymi soukromníky funguje pozitivní přístup mezi dobrým jménem firmy a výsledným zhotovením práce, bez ohledu na to, pod jakou formou byla smlouva uzavřena. Během první poloviny roku rostly bankovní půjčky, udělované klientům s trvalým pobytem v regionu. Rodinné i firemní úvěry utrpěly na kvalitě. Přes veškeré komplikace i nadále rostla v nejistém ekonomickém prostředí poptávka po bankovních vkladech ze strany spotřebitele.⁵⁰

Průmysl v úzkém slova smyslu tedy v prvních šesti měsících roku 2019 pokračoval ve snižování úrovně činnosti výrobního sektoru stejně tak jako tomu bylo v druhé polovině roku 2018. Podle odborové organizace Confidustria del Friuli-Venezia Giulia, která prováděla průzkum mezi malými a středními podniky, tržby oceňované ve stejných cenách ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku vázly. Trpí zpomalením zahraničního obchodu a poklesem domácí poptávky. Pouze v oblasti elektromechaniky a potravinářství je celková poptávka stále větší. Výsledek průzkumu ukazuje, že prodej výrobků průmyslových podniků tak klesl o 1,7 %. Je nutné dodat, že průzkum nezahrnoval lodní stavitelství. To prosperovalo díky světovému trendu ve formě poptávky nových výletních lodí.⁵¹

⁵⁰ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

⁵¹ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

Na začátku podzimu 2019 byl proveden konjunkturální průzkum Národní italské banky. Dotazovanými se staly podniky s minimálně 20 zaměstnanci, se zápisem v regionu a vyskytující se v oslabeném odvětví. Prokázalo se, že téměř zmizela rovnováha mezi poklesy a nárůsty. Obrat ve třech čtvrtletích 2019 oproti stejnému období minulého roku klesl. Prognóza obratu naznačovala neměnicí se situaci k lepšímu ani v následujícím půl roku. Situace by se podle ní měla zhoršovat. Plány na rok 2019, formulované na jaře, směřující spíše k opatrnosti, byly respektovány více jak polovinou provozovatelů.⁵²

Co se týče exportu, v první polovině roku 2019 došlo ke snížení vývozu zboží v běžných cenách o 11,9 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2018. Tento trend byl podpořen výkyvy v zahraničním prodeji jinak prosperujícího lodního stavitelství, specializovaného na výstavbu výletních lodí vysoké hodnoty s dlouhými výrobními cykly. Bez započítání tohoto sektoru vývoz vzrostl o 4,2 %, což je ve srovnání s Itálií o 2,7 % více. Oproti minulému roku ale došlo ke zhoršení. Prodej napříč hlavními průmyslovými odvětvími se lišil. Hutnictví díky propadající německé ekonomice klesl vývoz o 4,7 %. Snížil se i prodej elektronických spotřebičů, zejména pak do východoevropských zemí. Růst vypověděl s 12,4 % vývoz strojů, hlavně mimo státy Evropské unie, dále pak odvětví výroby nábytku s 3,8 % převážně do Francie a Velké Británie. Mimo státy EU celkový export přešel do útlumu. Na vině byl malý počet zakázek v lodním stavebnictví do Spojených států. Pokles činil 27,8 %.⁵³

⁵² Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

⁵³ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

Trh s nemovitostmi na tom nebyl nejhůře. Pokračoval mírný nárůst v odvětví stavebnictví. Na základě průzkumu, který uskutečnila Národní italská banka mezi stavebními firmami s minimálním počtem zaměstnanců 10, v průběhu devátého a desátého měsíce roku 2019, plánovalo více než třičtvrtě firem ukončit rok 2019 zvýšením dosavadní výroby. Zachována do příštího roku 2020 měla být i stabilita objednávek. Příznivým podmínkám napomáhalo i výhodné poskytování úvěrů a hypoték na bydlení. To vedlo ke zvýšenému počtu prodejů nemovitostí v regionu o 10,7 % v porovnání se stejným časovým úsekem roku 2018.⁵⁴

Průmysl a služby dle vyhodnocení Národní italské banky uzavřou rok 2019 s menším provozním ziskem než v roce předchozím. V prvních šesti měsících roku ukazatel likvidity podniků snižoval svoji hodnotu a dostal se tak na historicky vysokou úroveň. Dynamika byla udržena jen díky regionálnímu loďářství, bez kterého by došlo ke snížení půjček o 2,3 %.⁵⁵

Přehled ekonomické situace Furlánsko-Julského Benátska pro rok 2019 byl uveden již na začátku. Na prosperitu rodin a pracovní trh se podrobněji zaměřím v následující kapitole, týkající se italské rodiny.

⁵⁴ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

⁵⁵ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

3 Rodina a ekonomika

3.1 Pojmy: mladá dospělost, rodina, italská rodina, rodinné finance

Za mladou dospělost považujeme životní období dospělosti, ve kterém se jedinec pohybuje mezi 20-35. rokem svého života. Jedná se o období plné optimismu, snů a přesvědčení o svých schopnostech a hlavně štěstí. Člověk si nepřipouští, že i on jednou dojde k vlastnímu stáří či smrti. I když se jedná o období různých zkoušek a jedinec se častokrát hledá, stává se zde hned několik zásadních aspektů života. Zpravidla první prochází skrze profesní sféru. Člověk si volí zaměstnání a postupně tak nabývá finanční samostatnosti. Dalším neméně důležitým aspektem je tvorba stabilního partnerského vztahu, na jehož základě se dá vybudovat rodina.⁵⁶

Rodinu lze podle literatury definovat různými způsoby. Zejména záleží, z jakého úhlu pohledu ji člověk vnímá. Z ekonomického hlediska je mnohými ekonomy vnímána jako jeden ze stavebních můstků ekonomického systému státu, který pak tvoří rozsáhlý ekonomický systém světa. Vše je tedy na sobě závislé.

Abychom rodinu definovali ze sociologického hlediska, podíváme se na definici jednoho z psychologů, zabývajícího se sociální sférou, zejména v oblasti rodinné. Psycholog Oldřich Matoušek společně s Hanou Pazlarovou napsal dílo *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: Dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*.

Podle tohoto díla jsou základem každé rodiny dva dospělí partneři, žijící společně. Ti si pak mohou prožít dosud nejsilnější biologickou vazbu života v okamžiku, kdy spolu mají dítě. Není totiž silnějšího pouta, než je právě toho mezi rodičem a dítětem. Je nutné si uvědomit, že rodina musí být schopna plnit několik funkcí, které se po ní vyžadují, rozhodnou-li se partneři mít spolu potomka. Tou zásadní je zajištění všech potřeb dětí. Aby však rodiče byli schopni tuto a další funkce naplnit je nutné si například zajistit příjmy, umět hospodařit s financemi, mít stálé bydlení, sladit svoje potřeby s potřebami ostatních členů domácnosti v každodenním fungování, řešit společně konflikty, udržovat kontakty se členy širší rodiny nebo najít rovnováhu mezi prací a nezbytnostmi každé domácnosti.⁵⁷

⁵⁶ DOSEDLOVÁ, Jaroslava. *Životní poledne ve střední dospělosti* [online]. 2017. [cit. 2020-4-19]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/zivotni-poledne-ve-stredni-dospelosti>.

⁵⁷ MATOUŠEK, Oldřich a PAZLAROVÁ, Hana. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí*. Praha: Karolinum, 2016, s. 11-12.

V současné době se stále menší množství partnerů pouští do uzavření manželství a žijí takzvaně „na volné noze“. Tím slábne pojetí role ženy a muže v rodině. Mimo jiné jsou tyto rodiny více postiženy rozpadem než ty, kde funguje tradiční společenství.⁵⁸

Itálie je jednou ze zemí, kde se ctí tradice rodiny ve svém pravém slova smyslu. Popsat, jak je Itálie chápána a jaký pro ně má význam, je velice těžké. Pro správné a výstižné pochopení by se však dalo říct, že může být chápána jako zákon, který se ctí a uznává ve všech směrech.

Jedinečnost italské rodiny spočívá v celistvosti, která je dodržována především v jižních částech Itálie. Není tak výjimkou dvougenerační bydlení, které je tvořeno jednou velkou společnou domácností. Starší členové však nejsou považováni za žádné „příživníky“, jak by se mohlo zdát, naopak jsou velice respektováni. Bohužel i tato skutečnost přináší své následky. Často je zde skloňován pojem „*mammismo*“ což do českého jazyka můžeme volně přeložit jako „závislý na matce“ a doslovně vystihuje svůj význam. Tento trend neschopnosti odloučení se od své matky zaznamenáváme především u mužského potomstva. Pravdou také zůstává, že většina mladých lidí se stěhuje ze svých domovů až v pozdějším věku, než je běžné v ostatních zemích.⁵⁹

V Itálii vždy fungoval tradiční koncept rodiny, ve kterém měl muž nadřazené postavení nad ostatními členy domácnosti. Přestože toto rodinné uspořádání je v současné době mírně na ústupu, nalezneme spoustu rodin, stále jej dodržujících, zejména na jihu této země. Uznávanými nejsou příliš ani rozvody. Ty jsou ve státě legální až od roku 1970. Proběhlo o nich následně i referendum v roce 1974 a však 59 % voličů bylo pro možnost volby, zdali se chtějí rozvést či nikoli. Samotný potrat je ženám zpřístupněn až od roku 1978.⁶⁰

Pro správný chod rodiny jsou důležité zejména rodinné finance a správné zacházení s nimi. Abychom finanční hospodaření domácnosti vedli efektivní formou, je nezbytné dodržovat soulad mezi příjmy a výdaji rodinného rozpočtu. Znamená to tedy, že musí platit rovnice, kde příjmy jsou větší nebo rovny výdajům.⁶¹

⁵⁸ MATOUŠEK, Oldřich a PAZLAROVÁ, Hana. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí*. Praha: Karolinum, 2016, s. 12.

⁵⁹ ŠPIČKA, Jiří. *Italské reálie: Talianske reálie*. 2. vyd. Plzeň: Fraus, 2004, s. 33.

⁶⁰ ŠPIČKA, Jiří. *Italské reálie: Talianske reálie*. 2. vyd. Plzeň: Fraus, 2004, s. 33.

⁶¹ Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015.

[cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

Pokud zde panuje nesoulad, musí dojít k takovým opatřeným, jejichž zásluhou se budou snižovat výdaje rodiny. Jinou možností je nalezení nového zdroje příjmů, a tak docílit jejich zvýšení. Za adekvátní řešení se pak dá považovat kombinace obou možností.⁶²

Daňový poradce Luboš Smrčka mluví o rodinném rozpočtu jako o záležitosti, která se týká téměř celé rodiny. Výjimkou jsou ti, kteří ještě nejsou schopni tento pojem pochopit.⁶³ Proč tedy není od věci si jej vést? Velké procento domácností není schopno efektivně hospodařit se svými financemi tak, aby jejich příjmy nepokryly jen výdaje. Řešením pro tyto rodiny může být právě rodinné účetnictví, které se od klasického příliš neliší. I zde nalezneme dva sloupce, výdaje a příjmy.⁶⁴

Výdaje je možno členit do několika kategorií v rámci sestavování správného hospodaření domácnosti. Obyčejně rodina vydává nejvíce finančních prostředků na opatření správy domácnosti, stravy či kulturního vyžití. V případě potřeby jejich snížení stanovujeme, které z těchto potřeb považujeme za nezbytné a zbytné. Samotné redukce docílíme, pokud se částečně nebo úplně vzdáme určitého zboží či služby dosud spotřebovávané, nebo nalezneme obdobné za nižší cenu. Schopnost převzetí kontroly nad svými výdaji záleží v první řadě na finanční gramotnosti v hospodaření domácnosti. Platí však, že z lidské podstaty je značně nesnadné odolat pokušení v podobě zbytečné spotřeby stejně jako odvykání na standard, který nám daná služba či produkt nabízí.⁶⁵

Příjmy společně s úsporami tvoří disponibilní příjem domácnosti. Rozlišujeme je na příjmy pravidelné, určené zpravidla ke krytí běžných výdajů rodiny a příjmy mimořádné neboli nadstandartní. Z nejstálější příjem považujeme zaměstnaneckou mzdu. Mnoho domácností uplatňuje také benefity, nabízené svými zaměstnavateli, nebo výhody, kterými se je snaží finančně podpořit stát, jako je rodičovský příspěvek.⁶⁶

⁶² Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015.

[cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

⁶³ SMRČKA, Luboš. *Rodinný rozpočet: Jak správně hodnotit příjmy* [online]. 2009.

[cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54927-rodinny-rozpocet-jak-spravne-hodnotit-prijmy>.

⁶⁴ SMRČKA, Luboš. *Rodinný rozpočet: Proč je nutné si vést rodinný rozpočet* [online].

2009. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54216-rodinny-rozpocet-proc-je-nutne-si-vest-rodinny-rozpocet>.

⁶⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015.

[cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

⁶⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015.

[cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

Ve stavu nezbytnosti je zvyšování příjmů z časového pohledu záležitostí dlouhodobější. Člověk, snažící se o zvětšení blahobytu své rodiny, častokrát musí uplatnit vyšší vzdělání, podstoupit rekvalifikaci v oboru nebo jej zcela změnit. Zesílí tak nejen svoje schopnosti, ale především šance na trhu práce.⁶⁷

⁶⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

3.2 Zhodnocení situace rodin napříč Itálií

Italská rodina se v uplynulých letech čím dál více zmenšuje. Podle Italského statistického úřadu ISTAT přibývá rodin pouze s jedním potomkem a snižuje se počet manželství. Důvodem je nejen špatná ekonomická situace mladých párů, ale také jednotlivců. Zvyšuje se i počet mladých lidí, kteří se nacházejí v absolutní chudobě.⁶⁸ Rodinou v absolutní chudobě chápeme tu, která si ze svých vlastních finančních zdrojů není schopna dovolit základní výdaje na vedení minimálně přijatelné životní úrovně.⁶⁹

Podle openpolis.it nárůst chudoby začal u mladší skupiny obyvatelstva zejména po globální ekonomické krizi. V roce 2017 se v absolutní chudobě pohybovalo 16 % domácností s alespoň jedním nezletilým dítětem a dospělými osobami ve věku 20-34 let. Následující rok se počet zvýšil. Tento trend se postupně začíná projevovat také na odkládání dětí do stále pokročilejšího věku. Důvod je prostý, lidé nemají dostatečné množství financí na jeho uživení. Do budoucna to může mít velice negativní důsledky pro tuto zemi. Už nyní při sčítání lidu byly mladé rodiny definovány jako rodiny s matkou do 35 let. Na věk otce dítěte nebyl brán zřetel. Celkově byla populace tedy tvořena 7,4 % mladých párů s dětmi.⁷⁰

Dle výzkumu pod názvem „*La soddisfazione dei cittadini*“ ve volném překladu „*Spokojenost občanů*“, provedeného Italským statistickým úřadem, se v roce 2019 ekonomická situace domácností zlepšila nebo nezměnila, a přesto byla příznivá. Prokazuje to více než 6 z 10 rodin, které označily svoji ekonomickou situaci za stabilní. O 3,3 % se zvýšil počet rodin, vnímajících kladně svoji stabilitu (dohromady 65,2 %), mírně se vnímá i souhrnné zlepšení situace, 8,9 % z původního výsledku 8,1 % roku 2018. Nicméně střední věková třída v rozsahu 20-59 let není tak spokojena jako jsou jejich spoluobčané ve vyšším či nižším věku.⁷¹

⁶⁸ SCORZA BARCELONA, Gaia. *Istat, la famiglia italiana sempre più piccola: una su tre è "single"* [online]. 2019. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: https://www.repubblica.it/cronaca/2019/12/30/news/istat_la_famiglia_italiana_sempre_piu_piccola_il_33_e_single_-244636735/?refresh_ce.

⁶⁹ Openpolis. *Che cos'è la povertà assoluta* [online]. 2019. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/parole/che-cose-la-poverta-assoluta/>.

⁷⁰ Openpolis. *La povertà colpisce soprattutto le giovani famiglie con figli* [online]. 2020. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/la-poverta-colpisce-soprattutto-le-giovani-famiglie-con-figli/>

⁷¹ VOLPE, Massimiliano. *Le famiglie italiane che hanno migliorato la loro situazione economica* [online]. 2020. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.wallstreetitalia.com/le-famiglie-italiane-che-hanno-migliorato-la-loro-situazione-economica/>.

Jak už několikrát zaznělo, Itálie je velice diferenciovanou zemí a jinak tomu není ani v regionálních rozdílech platů. Na severu si dle údajů poskytnutých a vypracovaných v roce 2018 od *Consulenti del Lavoro: Consiglio Nazionale dell'Ordine* jedinec mohl vydělat okolo 1500 euro měsíčně. S nejnižším platem se museli spokojit zaměstnanci v okrese Ragusa, nacházející se na Sicilském ostrově. Odchylna se projevila i mezi velikostí platů žen a mužů, dosahující 19 %.⁷²

Podíváme-li se na průměrný čistý příjem italské rodiny v roce 2017, kdy došlo k jejich růstu, dostaneme podle společnosti ISTAT hodnotu okolo 2 616 eur měsíčně. Což není tak optimistické, jak se zdá. Realitou totiž zůstává celkový pokles příjmů ve srovnání s obdobím před začátkem velké hospodářské krize a reálná ztráta tak dosahovala 8,8 %. Ze zeměpisného hlediska největší pokles stále zaznamenáváme na jihu Itálie s 11,9 % včetně ostrovů a nejlepší situaci na severovýchodě, 6 %. Reálný pokles příjmů je vidět především u vícečlenných rodin. Tříčlenné poklesly o 8,2 %, pětičlenné o rovných 14 %. Naopak mírný nárůst zaznamenaly „jednočlenné rodiny“, 0,7 %.⁷³

Výsledkem tedy je, že navzdory růstu, zaznamenanému v roce 2017, dochází k celkovému poklesu příjmů ve srovnání s rokem 2007. Přestože průměrný italský příjem rodin roste, přetrvává nerovnost mezi jednotlivými příjmy. Nejbohatší rodiny Itálie mají stále zhruba šestkrát větší příjem, než je ten nejchudších rodin. Vychází to z průzkumu ISTAT pod názvem „Životní podmínky, příjmy a daňové zatížení rodin“, provedeného pomocí dosažených údajů v roce 2017.⁷⁴

Již si můžeme vytvořit obrázek o tom, kolik si zhruba vydělá jedinec, jaké jsou průměrné příjmy rodiny. Otázkou k zodpovězení ale zůstává, kolik tedy stojí průměrné soužití páru a kolik výchova dítěte.

⁷² Consulenti del lavoro. *Le dinamiche del mercato del lavoro nelle province italiane* [online]. cit. 2018. [2020-4-21]. Dostupné z: http://www.consulentidellavoro.it/files/PDF/2018/Festival/Cs_ReportLavoroItalia_2018.pdf.

⁷³ VOLPE, Massimiliano. *Il reddito medio netto delle famiglie italiane al mese* [online]. 2019. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: <https://www.wallstreetitalia.com/il-reddito-medio-netto-delle-famiglie-italiane/>.

⁷⁴ Truenumbers. *Reddito, le famiglie ricche superano di 6 volte le povere* [online]. 2020. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: <https://www.truenumbers.it/reddito-medio-famiglie/>.

Stefano Biancalana se ve svém článku „*Quanti soldi per vivere in due*“, nezávisle přeloženém „Kolik peněz stačí pro žití ve dvou“, zaměřuje přesně na tuto otázku. Podle něj existují ti, kteří tvrdí, že si lze vystačit s méně jak 1000 eury na měsíc. Uvádí také, že společnost ISTAT vyčíslila průměrné měsíční náklady dvou lidí přibližně na 2198,39 eur v roce 2017. Jeho názorem je jakýsi pomyslný střed a připouští hodnotu 1760 eur na měsíc za předpokladu, bydlíme-li na typickém, středně drahém italském předměstí. Do svých propočtů zahrnul nájemné nebo hypotéku (nepřipouští obojí), účty, poplatky za byt, tarif, potraviny, péči o domácí mazlíčky, dopravu, lékařské výdaje, nečekané výdaje a daně.⁷⁵

Pořízení dítěte je velice finančně náročné, zejména pokud se rodina nachází na severu Itálie, kde je výchova nákladnější. Vytyčil obtížnou situaci Giorgio Dell'Arti vychází z publikace Fercosumatori, která pravidelně publikuje studii, zabývající se náklady na východu dítěte. Na jejím základě objasnil, kolik nákladů lze s potomkem spojovat. Mezi ty nejčastější patří mimo jiné domov, zahrnující například nájemné, potravu, včetně výdajů na školní jídelny, restaurace či občerstvení. Následuje doprava, i zde musí rodina počítat nejen náklady spojené s automobilem, například jeho koupí, ale především pohonné hmoty, veřejnou dopravu a další. Zásadní může být zdraví, jelikož ne vše je hrazeno veřejnou službou, například zubař (zde můžeme vnímat zásadní odlišnost oproti České republice). Dalšími neméně důležitými jsou pak náklady na vzdělání a péči o děti, oděvy a různé další náklady, do kterých spadají výdaje na osobní péči, sport nebo zábavu. Díky propočtům z roku 2016 také víme výši průměrného nízkého, středního a vysokého příjmu rodičů, který ovlivňuje poměr mezi rodinnými příjmy, náklady na dítě a životní úroveň domácnosti. Například domácnost s nízkým příjmem do 22 100 eur za rok zaplatí celkově za dítě v rozmezí 0-18 roků dohromady 113 700 eur, rodina se středním příjmem do 37 500 za rok utratí za svého potomka ve stejném časovém intervalu 170 940 euro. To znamená, že průměrné výdaje pro rodiny s nízkými příjmy, jsou 790 eur měsíčně, což dělá neuvěřitelných 9500 eur ročně. Nejnákladnější věkovou kategorií se stali adolescenti ve věku 15-18 let.⁷⁶

⁷⁵ BIANCALANA, Stefano. *Quanti soldi per vivere in due* [online]. 2017. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: https://www.laleggepertutti.it/172727_quant-soldi-per-vivere-in-due.

⁷⁶ DELL'ARTI, Giorgio. *Quanto costa mantenere una famiglia?* [online]. 2017. [cit. 2020-4-22]. Dostupné z: https://www.laleggepertutti.it/181210_quanto-costa-mantenere-una-famiglia.

3.3 Trh práce a rodina ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu

Začátkem roku 2019 došlo na trhu práce ke zpomalení růstu zaměstnanosti a úrovně ekonomické aktivity. Počet zaměstnaných osob se i tak oproti stejnému období roku 2018 lehce zvýšil o 0,3. To však vedlo k poklesu samostatně výdělečné činnosti. Přes tyto skutečnosti činila míra nezaměstnanosti 66 %, což je o 7 procentuálních bodů více než běžný průměr napříč Itálií. V pracovních smlouvách soukromého nezemědělského sektoru panovala díky všem smluvním formám rovnováha mezi goodwillem a ukončenými kladnými hodnotami. Pozitivní hodnoty vykázala i celková míra nezaměstnanosti, která poklesla o 0,2 % oproti srovnatelnému časovému úseku roku 2018 na 6,2 %. Bohužel na základě propočtů dle pohlaví, ženská část populace opět zaznamenala nárůst.⁷⁷

Během roku 2019 rostlo poskytování úvěrů, poskytovaných jak bankami, tak finančními společnostmi rodinám s trvalým bydlištěm v regionu. Trendem se ukázaly být hypotéky na nemovitosti a spotřebitelské úvěry. Nejvíce bylo uzavřeno hypoték s fixní sazbou, představovaly více než polovinu nových transakcí.⁷⁸

⁷⁷ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online].

2019. [cit. 2020-4-17]. ISSN 2283-9933. Dostupné z:

<https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

⁷⁸ Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online].

2019. [cit. 2020-4-17]. ISSN 2283-9933. Dostupné z:

<https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 Ekonomická situace mladých Furlánsko-Julsko Benátských rodin

Zkoumaným tématem byla ekonomická situace mladých italských rodin, žijících v regionu Furlánsko-Julského Benátska. Své výzkumné šetření jsem vzhledem k měnící se situaci prvních měsíců roku 2020 provedla ve dvou fázích.

Nejdříve jsem se za pomoci metody anonymního dotazníku snažila zajistit co největší počet respondentů, odpovídajících zadaným kritériím. Podmínek k vyplnění bylo hned několik. Byl to věk ženy, a to od 20 do 35 let, tak aby rodina spadala do klasifikace „mladá“, dále za svoji rodinu měla odpovídat pouze respondentka a v neposlední řadě se muselo jednat o domácnost s bydlištěm ve zkoumaném regionu. Dotazník celkově obsahoval 19 otázek.

V dotazníku byly použity tyto otázky:

1. Jste vdaná nebo svobodná?
2. Kolik let má Váš partner?
3. Kolik dětí má Vaše rodina?
4. Kde bydlí Vaše rodina?
5. Jaký je průměrný měsíční čistý příjem Vaší rodiny?
6. Ve kterém ekonomickém sektoru pracujete?
7. Ve kterém ekonomickém sektoru pracuje Váš partner?
8. Vaše pracovní smlouva je?
9. Pracovní smlouva Vašeho partnera je?
10. Kde se nachází Vaše pracoviště?
11. Kde se nachází pracoviště Vašeho partnera?
12. Kolik činí průměrné měsíční výdaje Vaší rodiny?
13. Co je největším měsíčním výdajem Vaší rodiny?
14. Má Vaše rodina nějaké měsíční splátky (např. hypotéka, úvěr,...)?
15. Kolik zhruba činí měsíční splátky Vaší rodiny?
16. Pokud máte nějaké měsíční splátky, tak za jakým účelem?
17. V jaké oblasti se snaží Vaše rodina měsíčně ušetřit?
18. Kolik peněz měsíčně je Vaše rodina průměrně schopna našetřit?
19. Kam si ukládá Vaše rodina ušetřené peníze? ⁷⁹

⁷⁹ Originální znění v italském jazyce v přílohách na str. 78–81 včetně možných odpovědí. Plné znění otázek i s možnými odpověďmi v českém jazyce v přílohách na str. 82–85.

Následně se mi díky získaným kontaktům na italské straně během uplynulých let podařilo uskutečnit interview, složené ze 4 otázek, týkajících se probíhající pandemie Covid-19 a jejího ekonomického dopadu na rodiny. Rozhovory byly provedeny individuálně, pomocí moderních aplikací, sloužících ke komunikaci. Vždy byla využita platforma, kterou navrhl na základě svých možností respondent. Dotázanými se stali 1 žena a 1 muž ve věkovém rozmezí 20-35 let s bydlištěm v regionu.

Kladené otázky během rozhovoru:

1. S kým tvoříte domácnost a už Vás nebo Vaše blízké ekonomicky postihla situace, spojená s pandemií Covid-19?
2. Souhlasíte s odkládáním splátek hypoték?
3. Má Vaše rodina hypotéku?
4. Snaží se stát domácnostem finančně pomoci?
5. Chcete něco k aktuálnímu dění podotknout? ⁸⁰

Za cíl tohoto výzkumu lze tedy považovat zjištění, jaký je ekonomický stav mladých rodin v jednom z nejvíce vyspělých regionů Itálie. Zejména chci být schopna odpovědět na otázku, zdali i v tomto regionu začínají občané výrazně pociťovat ekonomické problémy, kterými je čím dál více Itálie pohlcena, nebo jestli se mladé domácnosti nacházejí na území, kde mají ještě veselé předpoklady pro jejich fungování. Zaměřím se tedy na rodinnou strukturu. Poté vyhodnotím, zda rodina žije v pronájmu nebo má vlastní bydlení a rodinné finance po stránce příjmů, výdajů a úspor. V neposlední řadě chci zjistit informace, spojené s nynější situací panující po celém světě v rámci Covid-19, především, jestli se tato skutečnost začíná v regionu po ekonomické stránce projevat natolik, aby to pociťily i mladé rodiny.

Prozatím se domnívám, že trend v podobě absolutní chudoby se v regionu nestihl projevit, mladé rodiny jsou docela dobře zaopatřeny, nemají problém se nezaměstnaností či obecně pracovními příležitostmi. Předpokládám také, že se bude jednat z velké části o domácnosti s maximálním počtem členů 3, čímž se potvrdí snižování porodnosti.

⁸⁰ Originální znění v italském jazyce v přílohách na str. 86.

4.1 Dotazníkové šetření

Do dotazníkového šetření se zapojilo 36 rodin z Furlánsko-Julského Benátska. Situaci za každou domácnost vyhodnotila a zodpověděla matka/partnerka od 20 do 35 let, tak jak bylo požadováno v kritériích. Abych ohlídala veškeré stanovené podmínky, pro přístup k dotazníku sloužil pouze přímý odkaz, mnou rozeslaný mezi vybudované kontakty z několikaletého pobytu v daném regionu. Ti pak byli požádáni, aby jej rozeslali společně s pokyny, dál svým známým ve stejném věkovém rozmezí. Webový odkaz tedy nebyl nikde veřejně vyvěšen a dotazník je zcela anonymní. Bohužel jsem obdržela i několik ve výsledku neplatných vzorků. Za neplatný vzorek jsem považovala neúplně vyplněný dotazník. Respondentky měly v případně nejasností k dispozici moje telefonní číslo. Dotazník byl všem srozumitelný, přesto některé využily možnosti mě kontaktovat, aby mě upozornily, že za dané ekonomické situace, spojené s probíhající pandemií Covid-19, není toto šetření vhodné. Reagovaly tak především ty, kterých se krize bezprostředně dotkla.

Jak již bylo zmíněno, dotazník obsahuje 19 otázek. Ty splňují 4 okruhy, na které jsem se chtěla zaměřit. Otázky 1–4 se týkají obecných informací o domácnosti, zejména o její struktuře a formě bydlení, následuje skupina otázek 5–11, zaměřených na zaměstnání a příjem partnerů, předposlední část otázek 12–16 se věnuje rodinným výdajům a na závěr se v otázkách 17–19 soustředím na schopnost domácnosti, tvořit si své úspory.

4.1.1 Obecné informace o domácnostech

Klíčové pojmy: manželství, věk partnera, děti, bydliště

V teoretické části jsem uvedla, že Itálie stále dodržuje typické postavení rodiny, zejména v jižní části území. Za typické je považováno v první řadě manželství. Ačkoliv podle průzkumů není uzavírání manželství u mladých lidí tak časté, jako tomu bylo před lety, minimálně v tomto severském regionu stále dominuje.

Na dále uvedeném grafu můžeme vidět procentuální zastoupení vdaných a svobodných párů, z toho 52,8 % párů vdaných a 47,2 % párů, žijících pouze ve společné domácnosti. Navzdory tomu, že počet je už takřka vyrovnaný, i v následujících třech letech by nemělo dojít k zásadní změně. Soudím tak na základě 5ti párů, kdy respondentka vždy do poznámek uvedla, že plánují se svým mužem v rozmezí 1–3 let vdavky. Svatba je v Itálii obecně velice nákladnou záležitostí.

Uskutečňuje se především v kostelech, díky převládající křesťanské víře, za účasti celé rodiny. Z této skutečnosti usuzují hned dvě věci: mladí se vdávají s větší rozvážností a čekají na příznivější ekonomické podmínky.

Graf otázky č.: 1

81

Z průzkumu dále vyplývá, že nejmladší sezdaný pár je tvořen ženou ve věku 20–35 let a mužem ve věku 26–30 let. Mezi nejstarším párem panuje minimálně rozdíl 15 let. Stejně jako je tomu ve většině dalších zemí, ani zde se nekonají svatby před 18. rokem, nicméně ani po dovršení 18 let nedochází k častým svatbám. Muž přistoupí k zásnubám a samotné svatbě nejčastěji po dosažení svých 30 let. Lze tak soudit z výsledků průměrné věkové kategorie partnerů a sezdaných či svobodných párů.

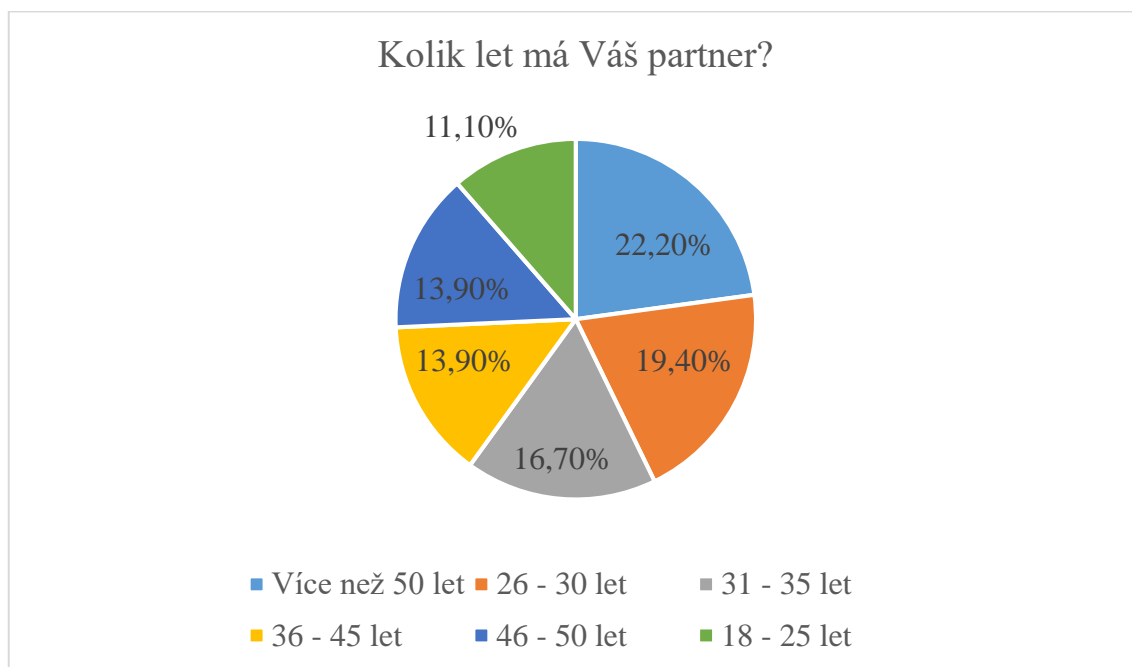
To přináší další zajímavý faktor, kterým je věk dotazovaných partnerů. Zatímco se častokrát předpokládá, že dvě osoby, které spolu mají dlouhotrvající vztah, budou podobného věku, v Itálii tomu tak spíše není. Mnohokrát zde věkový rozdíl nehraje žádnou roli jak mezi milenci, tak mezi stálými partnery, kteří spolu dlouhodobě žijí.

⁸¹ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 78.

Na daný fakt poukázal i samotný dotazník, a to hned nejvyšší zaznamenanou hodnotou grafu, dosahující na 22,2 %, kdy muž přesahuje věkovou hranici 50 let, zatímco jeho partnerka má maximálně 35 let.

Následné 3 hodnoty jsou spíše ukazatelem, s jehož pomocí si můžeme udělat celkový obrázek. Důvod je prostý, neznáme přesný věk ženy a neustále se pohybujeme v 15letém rozmezí. Pro toto stanovisko, netázat se na věk ženy, existuje jednoduché vysvětlení. Ženy obecně nemají rády, když jsou dotazovány na věk, některá dříve, některá později. V Itálii a zejména ve zkoumaném regionu se to však v určitých částech i v dnešních době nadále považuje za nemorální bez ohledu na to, jedná-li se o ženu na první pohled mladší či starší. Cílem tedy bylo eliminovat možnost nedokončení dotazníku.

Shrneme-li tedy informace, které jsou nám známe, můžeme vyčíst druhou nejvyšší hodnotu, 19,4 % z dotázaných, na níž se umístili partneři, jejichž věk činí 26–30 let. Jedná se o období, kdy lidé dokončují své vzdělání, praxe a hledají si stálé zaměstnání. To vede k větší ekonomické jistotě a s tím spojenému navazování vážnějších, především stálých vztahů, například formou společného bydlení. Muž je ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu stále považován za živitele rodiny. Dalšího poměrně velkého procentuálního zastoupení dosáhli partneři ve věku 31–35 let s 16,7 %. Nejmenšího počtu dosáhla s 11,1 % nejmladší možná věková skupina od 18 do 25 let. Tato kategorie partnerů obecně ještě není tolik otevřena seriózním vztahům a jen malé procento je ochotno přistoupit na rodinný život.

82

Druhou významnou částí pro potvrzení převažujícího počtu dvojic s vysokým věkovým rozdílem se stala věková třída mužů 36–45 let s procentuálním zhodnocením 16,7 %. Poslední důležitou hodnotou je předposlední, nejméně zastoupená kategorie. Představuje 13,9 % z 36 partnerů a je tvořena věkovou kategorií 46–50 let.

Uvedené údaje během zodpovídání této otázky tak dosvědčují předpoklad, který se stal jasným. Bezesporu převažuje počet párů, kde nalezneme staršího muže oproti ženě. Jednoznačně můžeme říci, že se jedná celkem o 52,8 % dvojic, což je více než polovina ze sledovaných domácností. U finálního zhodnocení se proto zaměřím na to, zdali hraje tato skutečnost významnou roli ve výši průměrných příjmů rodiny.

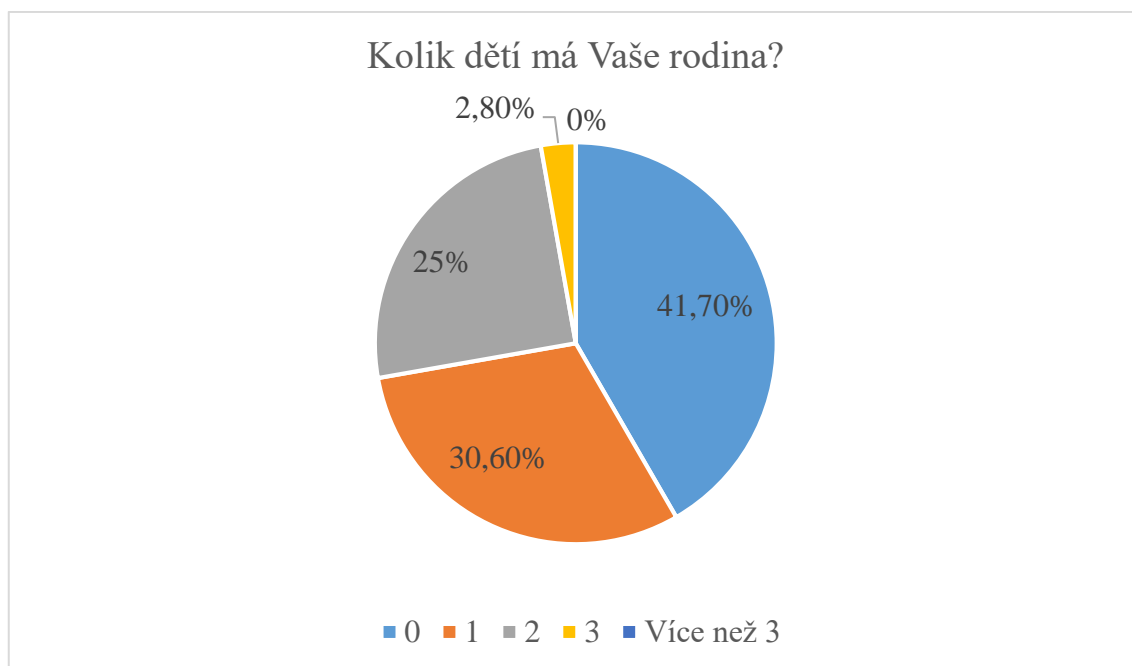
Abychom plně pochopili strukturu rodiny a jakou roli v ní hrají finance, je zapotřebí zjistit, zdali se již v rodině vyskytuje potomek nebo jsou součástí rodiny pouze dva. Jelikož, jak už víme, za rodinu je považována i taková, která je tvořena pouze ze dvou členů.

⁸² Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 78.

Skutečností uplynulých let je, že se nejen v regionu, ale i po celé Italské republice, snižuje porodnost. Napříč státem se přichází k názoru, že důvodem jsou právě nedostačující finanční prostředky rodin, které nejsou schopny pro sebe vybudovat optimální zázemí. Pro vyjasnění tohoto faktu jsem se dotázaných zeptala, kolik dětí mají.

Respondentky měly k dispozici 4 varianty, které jsou znázorněny na grafu, vyskytujícím se na další straně. Lze z něj vyčíst hned několik informací a odpovědět tak na stanovenou otázku. První podstatnou informací je množství bezdětných domácností. Z 36 rodin nemá ještě žádného potomka 41,7 %. Následná skutečnost také není velice přívětivá pro budoucnost tohoto konkrétního území. Pokud se totiž již v domácnosti potomek vyskytuje, jedná se většinou pouze o jednu ratolest. Část těchto domácností se vyšplhala těsně nad hranici 30 %. Dále přesně 25 % náleží rodinám se dvěma dětmi, což je 9 z dotázaných a pouze jedna rodina má 3 děti. Vícečlenné domácnosti se průzkumu neúčastnily.

Graf otázky č.: 3

83

Dle dostupných zjištění se přikláním k názoru, že v tomto regionu dochází ke snížení počtu porodnosti a rodiny jsou primárně složeny pouze ze dvou členů domácnosti.

⁸³ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 78.

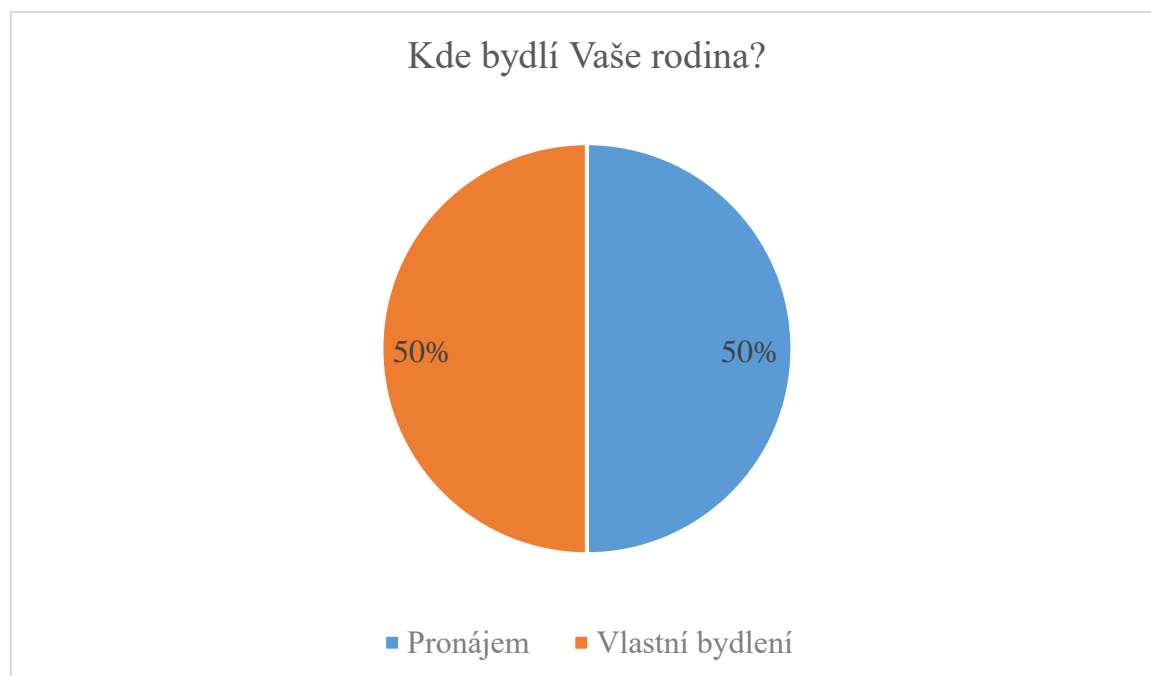
Převážně mají rodiny začátkem roku 2020 pouze jednoho potomka. O tom, zda by některá z žen byla v období vyplňování dotazníku těhotná, jsem nedostala do poznámek žádné upozornění. Díky tomu nepředpokládám podstatnou změnu v průběhu tohoto roku. Pravděpodobnost je totiž také všeobecně velice nízká.

Mezi základní informace o domácnostech byla zařazena také otázka, jestli domácnost žije ve vlastním bydlení nebo naopak v pronájmu. Přestože se jedná již o dotaz, plně navazující na ekonomickou situaci rodiny, ucelí se tak základní informace o zkoumaných domácnostech.

Placení nájmu a pořízení hypotéky na bydlení jsou v Itálii přibližně srovnatelnými položkami. Většina Italů přesto čeká do pozdějšího věku, než si našetří a pořídí vlastní bydlení. Proto nešlo tuto otázku opomenout ani v tomto dotazníkovém šetření.

Výsledek byl však překvapující. Dle dílčích odpovědí nehraje roli průměrný věk obou partnerů ani počet dětí. Není tedy překvapením, že hodnoty vyšly srovnatelné s přesným rozdělením 50 % domácností žijících v nájmu a 50 % rodin, žijících ve vlastním bydlení.

Graf otázky č.: 4

84

⁸⁴ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 78.

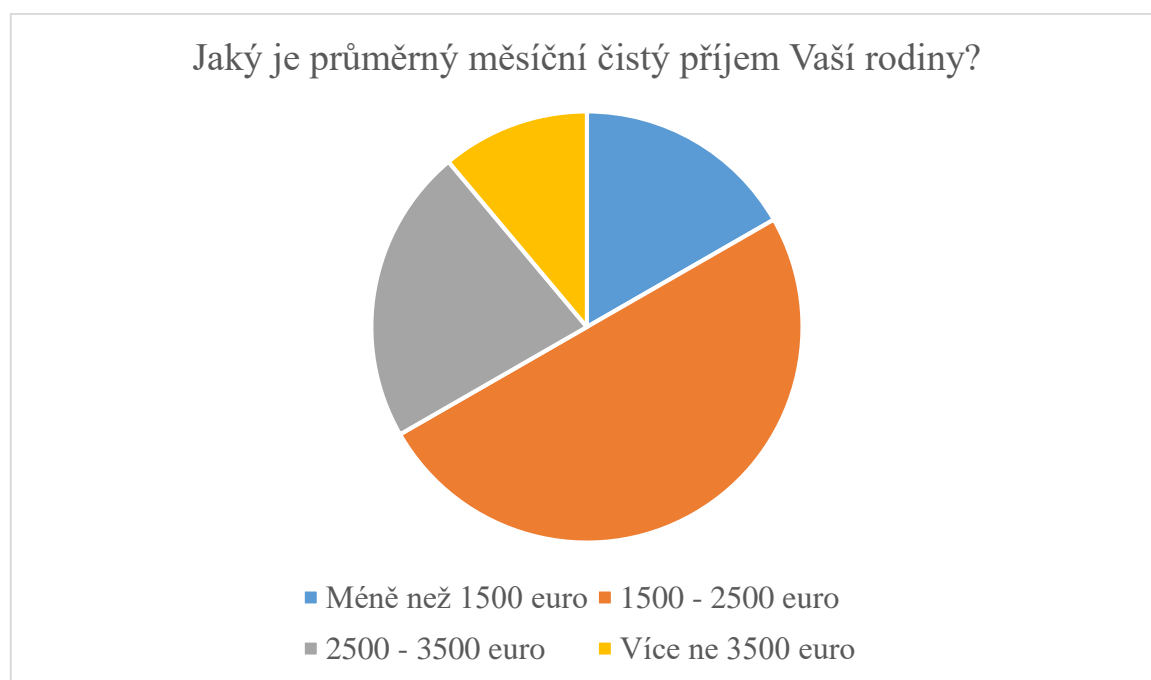
4.1.2 Příjem a zaměstnání partnerů

Klíčová slova: příjem, ekonomický sektor, pracovní smlouva, místo pracoviště

Zaměstnání a příjem partnerů hraje klíčovou roli v chodu domácnosti. Prakticky to znamená, že díky správnému výběru zaměstnání máme nejen dostatek času na trávení se svojí rodinou, ale především uspokojivé množství finančních prostředků, pomocí kterých lze řídit finanční rozpočet rodiny.

Příjem je po celém státě velice diferenciován. V regionu Furlánsko-Julského Benátska se průměrný čistý příjem dvojice pohybuje z největší části mezi 1500–2500 euro na měsíc, kde se jedná o 50 % dotazovaných. Vyskytují se zde však i rodiny s větším příjmem v průměrném rozmezí 2500–3500 euro, celkově 22,2 %. Výjimečně se můžeme setkat i s takovými, kteří si vydělají více než 3500 euro, což je zhruba 11,1 %. Jsou ovšem zaznamenány i rodiny s příjmem pod 1500 euro. Tato skupina obsahuje 16,7 % respondentů.

Graf otázky č.: 5

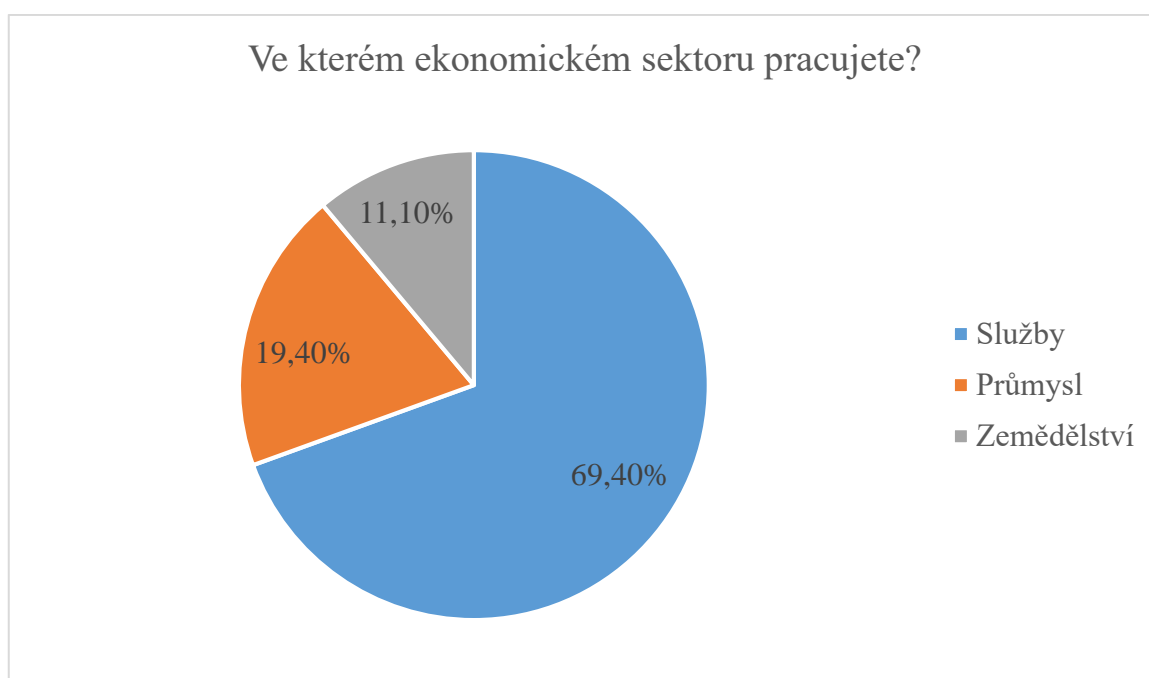
85

⁸⁵ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 78.

Lidé své zaměstnání standardně nalézají v jednom z ekonomických sektorů. Těmi jsou zpravidla primární, sekundární a terciální. Severní Itálie je na rozdíl od zbytku státu považována za vyspělejší ze stran průmyslu (sekundární sektor) a služeb (terciální sektor). Aby se dalo zjistit, která kombinace sektorů přináší nejlepší možné příjmy nebo jestli je kombinace až druhořadá a primárně záleží na pracovní pozici, je zapotřebí analyzovat, kde pracují ženy a kde muži. Ženy dle etikety mají přednost, a proto první dotazovanou byla partnerka a až poté následoval partner.

Moderní ženy nejčastěji nachází své zaměstnání ve službách, jelikož práce v průmyslu či zemědělství může být velice fyzicky náročná (např. je zapotřebí statnost). A tak přes rozsáhlé sady jabloní, mlékárny, vinnou révu a rozsáhlý dřevozpracující průmysl i zde nejvíce respondentek uvedlo, že s celkovým zastoupením 69,4 % našly svoje pracovní uplatnění právě ve službách. Na druhé místo se zařadil s 19,4 % průmysl. Nejméně, dohromady 11,1 %, pak vykonává svoji profesy v oblasti zemědělství.

Graf otázky č.: 6

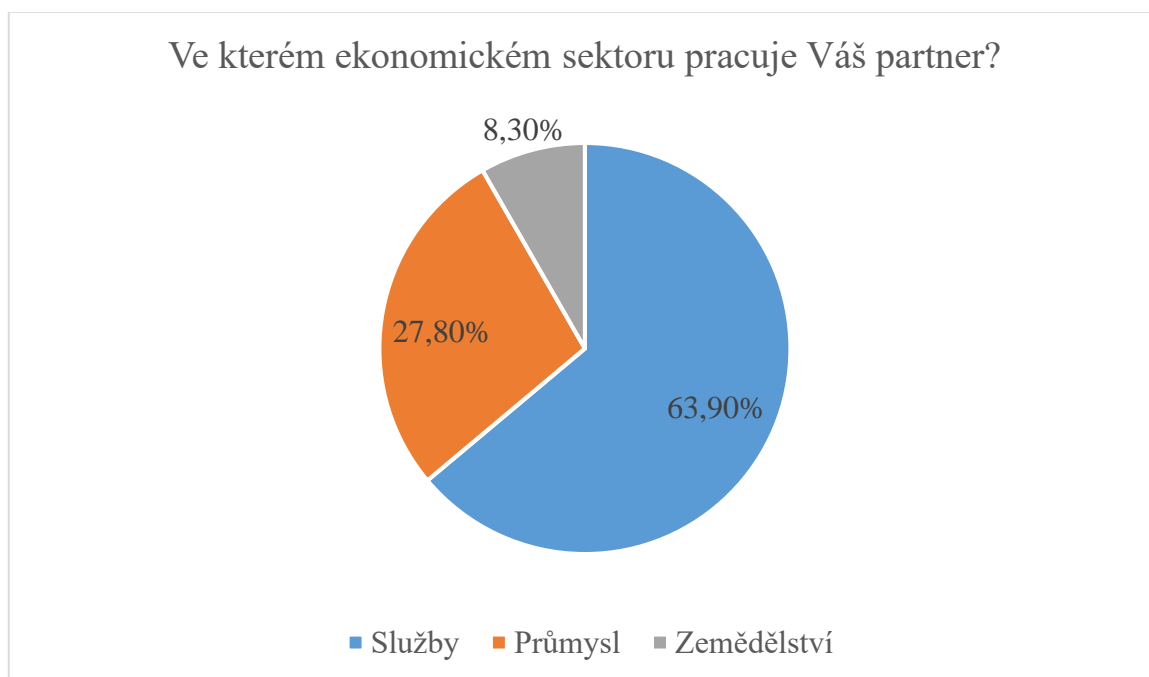

86

⁸⁶ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

Modernizace bezpochyby nepřinesla změnu orientace na sektor služeb pouze u žen, ale také u mužů. Jejich odpovědi nepřinesly žádnou zásadní změnu a bezmála 70 % z nich nachází svoje pole působnosti ve službách. Přece jen oproti ženám jsou zaznamenány větší hodnoty v sekundárním sektoru, kde v aktuální době pracuje 27,8 % z dotázaných. Nejméně partnerů má své zaměstnání v zemědělství, a to 8,3 %.

Graf otázky č.: 7

87

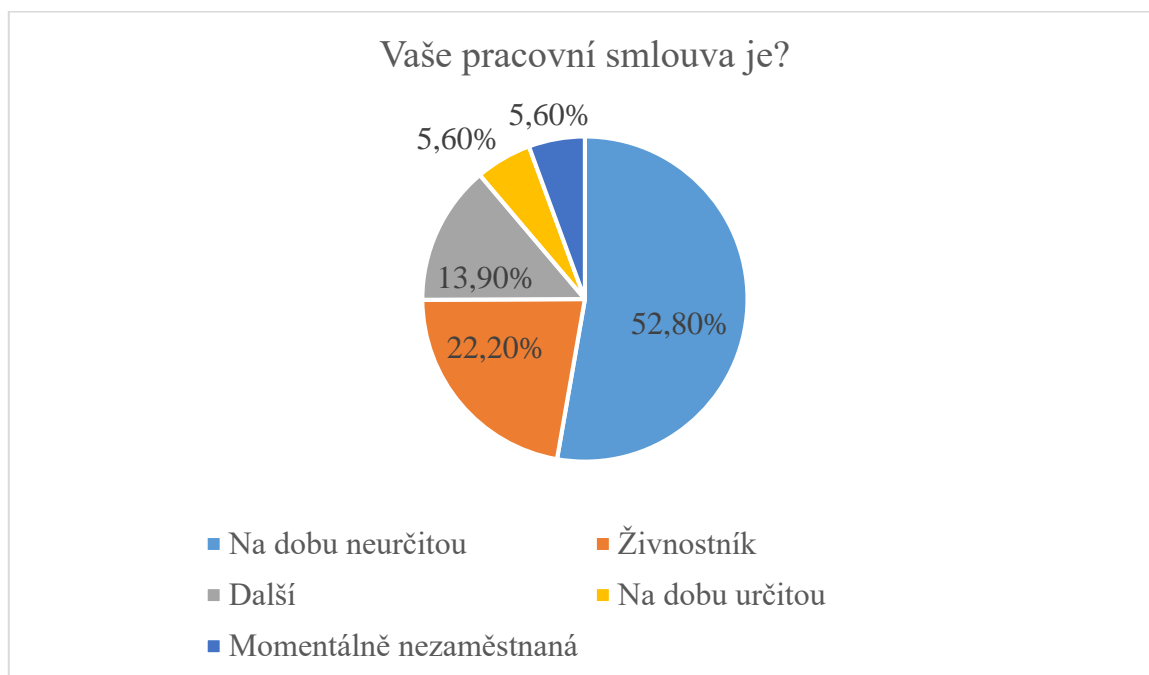
Dohromady tak ve službách zajišťuje pro svoji domácnost příjem 48 lidí, v průmyslu 17 a v zemědělství 7 lidí.

K výkonu práce neodmyslitelně patří pracovní smlouva. Vzhledem k jejich různorodosti byly v dotazníku uvedeny pouze ty základní. Respondentky tak odpovídaly, zda mají pracovní smlouvu na dobu určitou, neurčitou nebo jsou živnostníky či aktuálně nezaměstnané. Pro případ, že respondentka nespĺňovala ani jednu z možností, sloužilo políčko „další“. Stejně možnosti k výběru měly při vyhotovování další otázky, týkající se pracovní smlouvy jejich partnera.

⁸⁷ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

Mezi ženami bylo zaznamenáno vysoké procentní zastoupení smluv na dobu neurčitou. Tato smlouva je pro respondentky bezesporu velice výhodná, například z hlediska případného mateřství, kde tak získávají nárok na „podržení“ místa. Celkem 52,8 % žen má podepsanou tuto smlouvu. Hned za ní následovala živnost s 22,2 %. Zajímavých hodnot dosáhla i možnost „další“, a to 13,9 %. Bohužel nepřišlo žádné vysvětlení ze strany dotazovaných. Na dobu určitou mají pracovní smlouvu z celkového počtu 36 pouze 2 ženy a tvoří tak 5,6 %. Stejně procento respondentek je aktuálně nezaměstnaných.

Graf otázky č.: 8

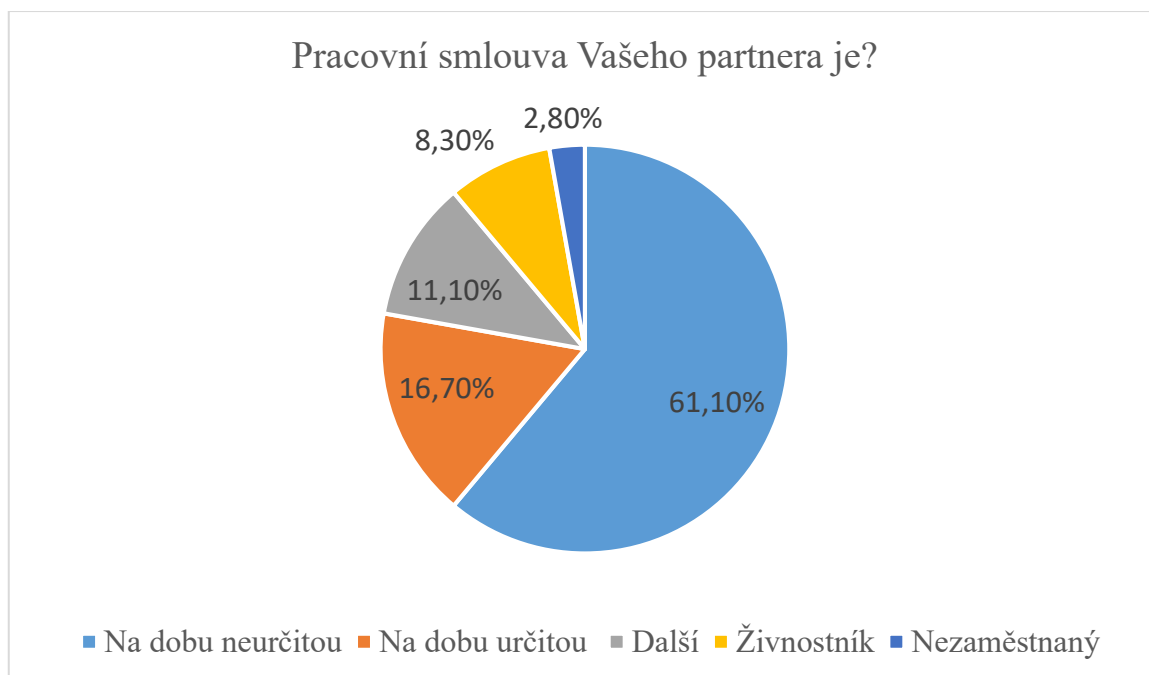
88

I u mužů s 61,1 % převládla preference na dobu neurčitou. Jde o smlouvu, která všeobecně je schopna zajistit lepší finanční jistotu nejen pro pár měsíců, ale i do budoucna. To samé se nedá říci u smlouvy na dobu určitou. Volba pro páry by tak měla být jasná za předpokladu, že mají na výběr.

⁸⁸ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

Ostatní smlouvy poté nedosáhly vysokých čísel, 6 mužů z 36 pracuje na jejím základě na dobu určitou, což je 16,7 %. Dále, třetí největší skupinou byla označena skupina „další“ – 11,1 %. Zde bylo alespoň u jedné z odpovědí vysvětleno, že v nynější situaci kvůli měnění pracovní pozice nemůže manžel odpovědět. Předposlední od konce byla s 5,6 % skupina živnostníků. Poslední část činila 2,8 %, což je pouze jeden muž z průzkumu, který byl nezaměstnaný.

Graf otázky č.: 9

89

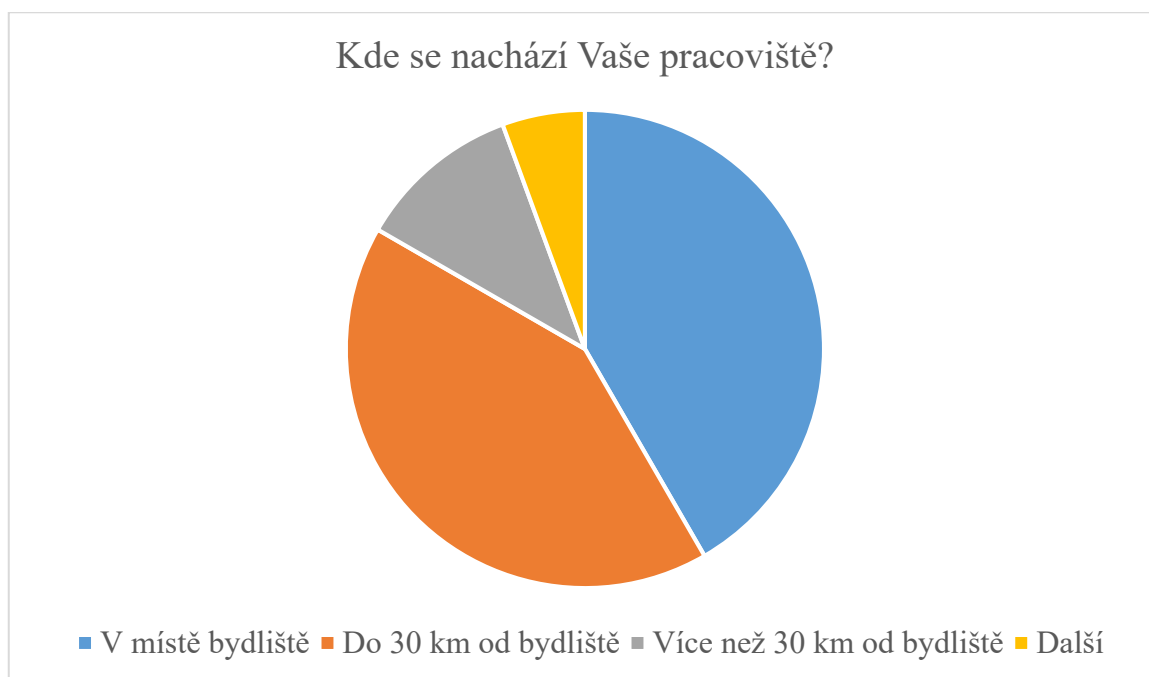
Celkově tak má 41 lidí pracovní smlouvu na dobu neurčitou, 8 lidí na dobu určitou, 11 je živnostníky, pouze 3 jsou nezaměstnaní a 9 zvolilo jinou možnost, než bylo v nabídce.

⁸⁹ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

Posledním zkoumaným faktorem stran zaměstnání byla vzdálenost od bydliště do pracoviště, která by mohla sehrát svoji roli ve výdajích a úsporách domácnosti. Převážně jak pro malá, tak velká města či vesnice, se obvykle firmy snaží zabezpečit a vytvářet pracovní příležitosti pro svoje občany do co nejmenší vzdálenosti a zakládají si tak na tom svoji prosperitu. Dvojice si pak na tomto základě vybírají bydlení, tak, aby vzdálenost do zaměstnání byla co nejkratší.

I u nynější otázky začneme nejdříve s vyhodnocením partnerky. Průzkum však podtrhl již výše zmíněné a výsledkem bylo srovnatelné procentuální zastoupení 41,7 %, kdy měly ženy pracoviště přímo v místě bydliště nebo do 30 km od místa bydliště. Pouze 4 ženy, což dělá 11,1 %, jezdí za prací dále než 30 km.

Graf otázky č.: 10

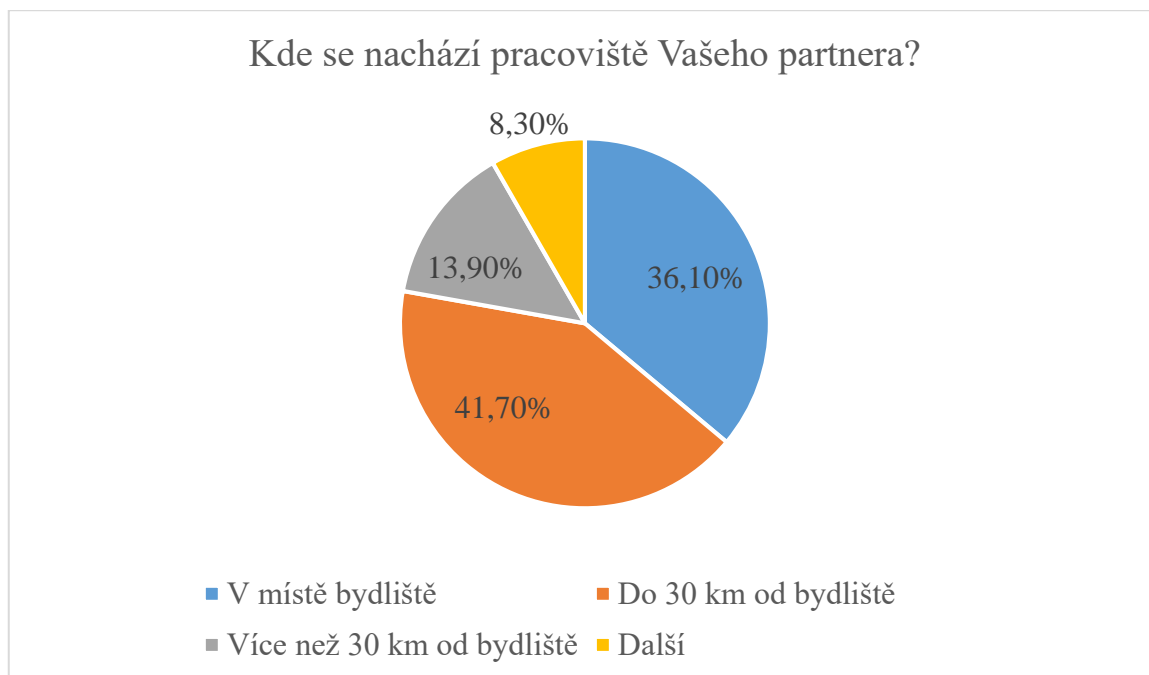
90

Přestože jejich partneři měli identický počet zaměstnání do 30 km od místa bydliště, tedy 41,7 %, mírná rozdílnost se projevila v zaměstnání v místě bydliště, která spadla na hodnotu 36,1 %. Způsobil to fakt většího procenta (13,9 %), pracujících dále než 30 km od bydliště. U 3 zbylých partnerů, neboli 8,3 %, kteří zvolili možnost další, bylo v poznámkách uvedeno, že jejich práce vyžaduje pracovní cesty do Rakouska, a proto jsou pro ně shodné odpovědi „více než 30 km od bydliště“ i „v místě bydliště“.

⁹⁰ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

Níže je možno vidět názorné grafické vyobrazení, kde se konkrétně nachází pracoviště mužů k textu z předešlé strany.

Graf otázky č.: 11

91

Partneři tak nejčastěji pracují v místě bydliště, dohromady 28 lidí. Podle analýzy dojíždí do zaměstnání v okruhu 30 km od místa bydliště rovných 30 lidí. Do vzdálenějších míst pak cestuje 9 lidí.

Informace ohledně příjmů, poskytnuté v této podkapitole, jsou velice zásadní nejen pro správné zodpovězení otázek z předchozí kapitoly, ale i té následující. V konečném shrnutí tak bude za jejich pomoci vyhodnocena celková situace.

⁹¹ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 79.

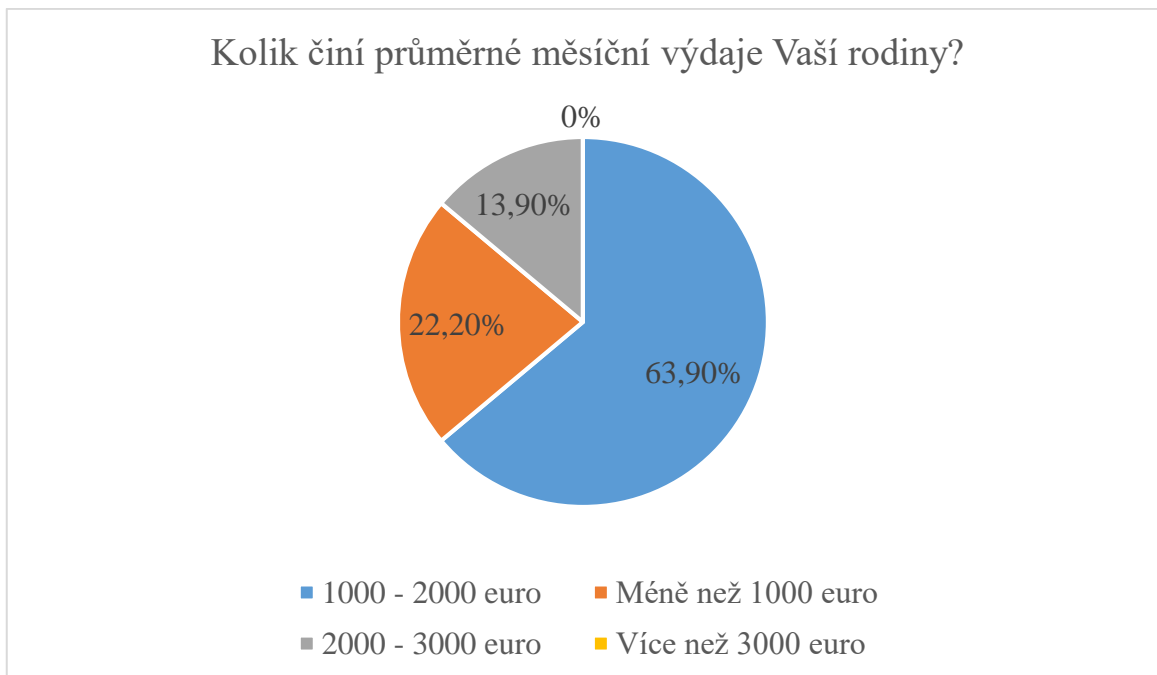
4.1.3 Výdaje a úspory

Klíčová slova: výdaje, splátky, úspory

Výdaje a úspory jsou zásadními otázkami kladenými v rodinném rozpočtu a mají přímou návaznost na příjmy. Správně fungující domácnost je dle ekonomického kritéria taková, která je schopna nejen dostát svých závazků, ale také odložení úspor, ať už pro zlepšování životní úrovně nebo jen prosté schopnosti zaplacení svých výdajů při jejich neočekávaném navýšení.

První kladená otázka v této podkapitole byla, kolik činí měsíční výdaje rodiny. Největší množství a to hned 63,9 % respondentek uvedlo, že se jedná o rozhraní mezi 1000–2000 euro. Pod uvedenou hranici se přesto dostalo vysoké číslo, a to 22,2 %. Nejvíce pak za svoje výdaje zaplatily rodiny v rozmezí 2000–3000 euro. Žádná z domácností neuvedla, že by jejich výdaje překročily 3000 euro, což je u těch, jejichž průměrné měsíční příjmy činí více než 3500 euro, velice překvapivé.

Graf otázky č.: 12

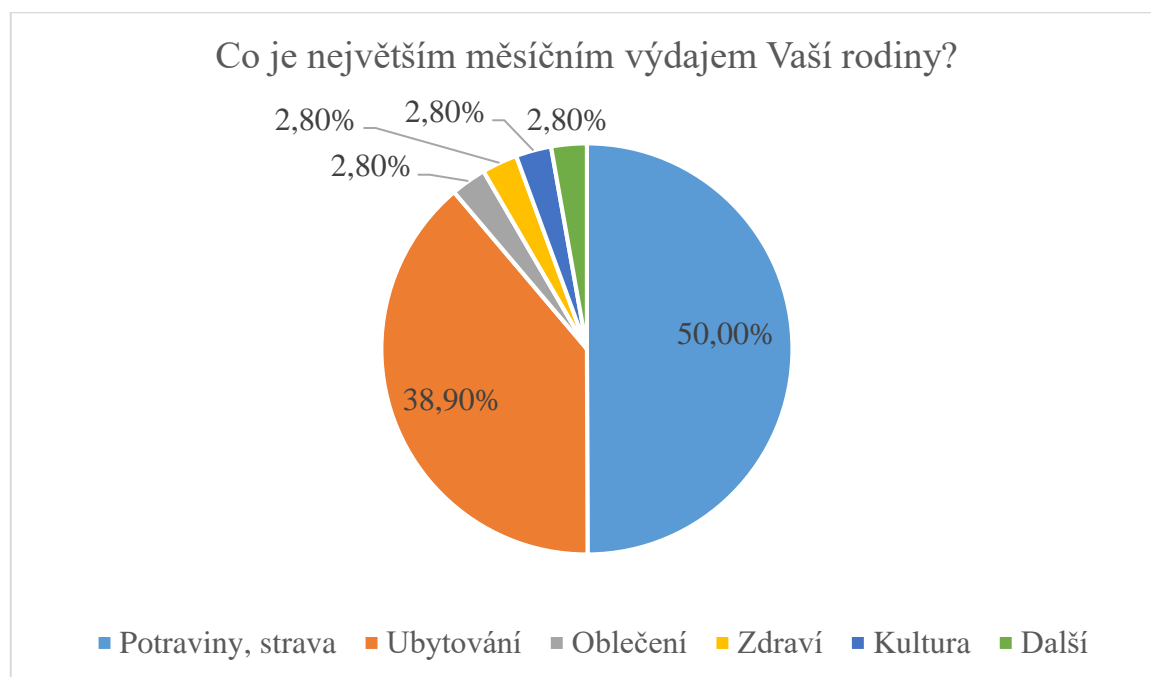
92

⁹² Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 80.

Mezi občany Furlánsko-Julského Benátska se však také spekuluje, že pociťují předražení v rámci potravin. Proto je nutné přejít k nějakému reálnému východisku v podobě, který výdaj je aktuálně pro rodinu tím nejvyšším.

Pro zodpovězení a pochopení, který výdaj je pro rodinu finančně nejnáročnější, soužila další otázka, která směřovala přímo na toto téma. Respondentka mohla zaznamenat jednu ze 6 volitelných odpovědí. Nejčastější se i přesto stala odpověď „alimentí“ v překladu jídlo či potrava. Tvořila část 50 %, neboli polovinu dotazovaných. Na druhém místě se s 38,9 % stalo ubytování, kde nebylo rozlišeno, zdali se jedná o ubytování v pronájmu či vlastní bydlení. Po jedné odpovědi pak měli dotazovaní možnosti jako jsou oblečení, zdraví, kultura či další.

Graf otázky č.: 13

93

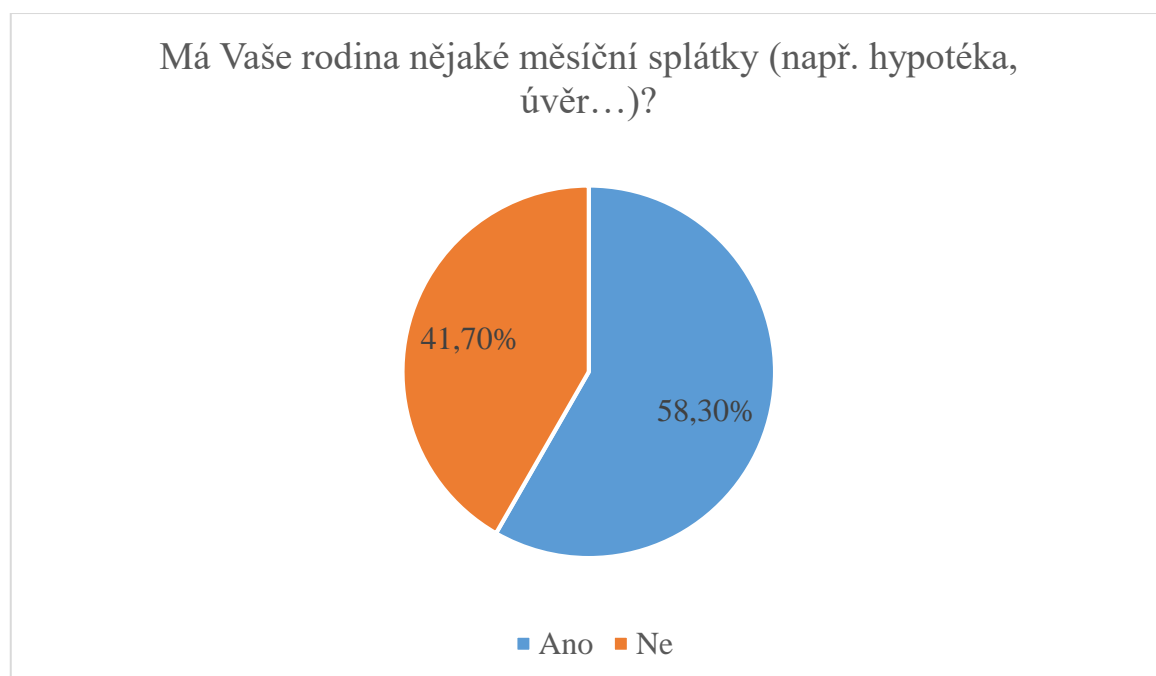
Dle obdržených informací se dá stanovit správná varianta kladené otázky, kterou je, že největší útraty domácností v regionu jsou v oblasti potravin a celkově stravy.

⁹³ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 80.

Komplexní zhodnocení výdajů rodiny nemůže skončit pouze u toho nejvyššího. Většina rodin má v dnešní době nějakým způsobem půjčené peníze, ať už se jedná o hypotéku, leasing, úvěr nebo další. Variant nám dnešní společnost nabízí hned několik. Nutno je tedy zjistit, zda domácnost má nějaké povinné měsíční splátky, aby se nedostala do různých tísní jako jsou exekuce apod.

Ukázalo se, že povinné výdaje má více než 58 % domácností, což znamenalo, že 21 párů z 36 má nějaké měsíční splátky. Překvapivě vysoké však bylo i číslo rodin, které nemají žádný podobný závazek, těch je 41,7 %, kde byl předpoklad pro mnohem nižší hodnotu.

Graf otázky č.: 14

94

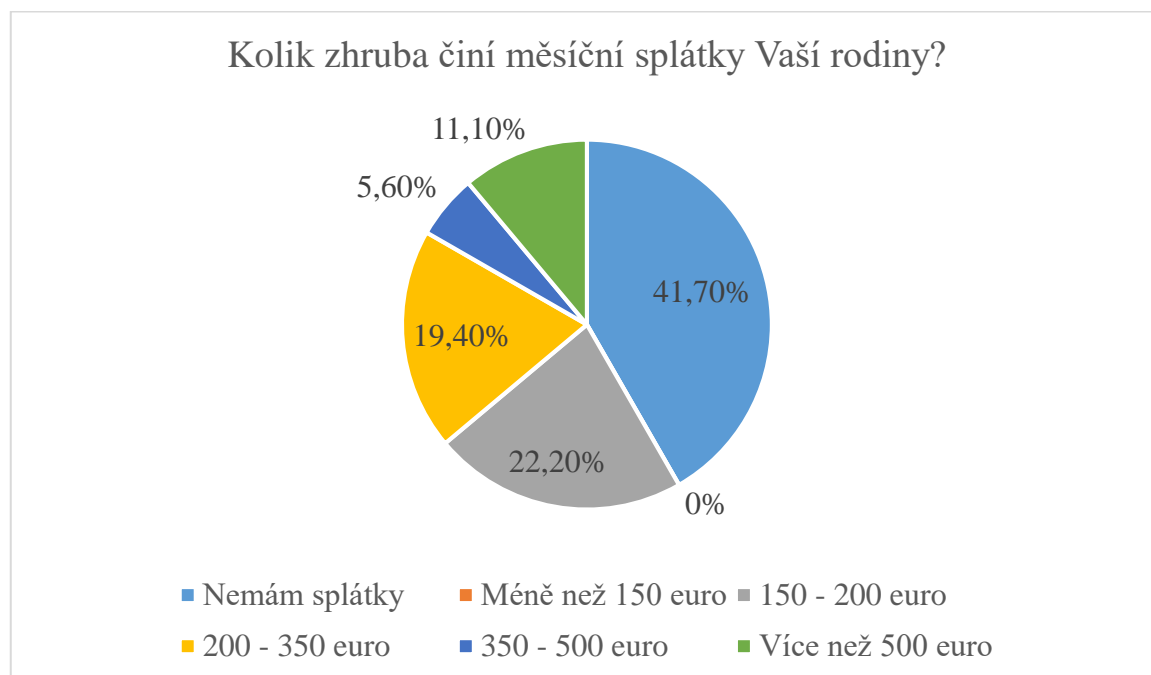
Jak už víme, dle procentuálního zastoupení tedy přebývá domácností s finančním zatížením v podobě splátek. Ty však mohou být méně či více nákladné. Většinou se člověk opírá o to, kolik je schopen splácet tak, aby neutrpěla jeho životní úroveň nebo obecně úroveň celé domácnosti. Nejnižší splátky se tak mohou pohybovat do 100 euro například v případě zakoupení mobilního telefonu přes telefonního operátora, kde jsme pak povinni každý měsíc uhradit předem stanovenou částku.

⁹⁴ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 80.

Mezi střední výdaje stran splátek řadíme nejčastěji leasing. Za nejvyšší se pak považuje hypotéka. Odvíjí se to však od každé položky, podmínek stanovených poskytovatelem, regionu apod, kde se ceny výrazně liší. Proto je vždy lepší počítat s nejvyšší průměrnou hodnotou.

Tento graf vyobrazuje právě tu kvantitu peněžních prostředků, které je nutno, aby rodina každý měsíc bez jakéhokoliv prodlení uhradila. Přestože je největší plochou graficky znázorněno políčko se 41,7 %, jedná se pouze o již zmíněných 41,7 % těch, kteří v aktuální době nesplácí. Nicméně nejvíce partnerů splácí od 150 do 200 euro a vykreslují 22,2 %. O pouhou jednu domácnost se s 19,4 % pohybuje hranice mezi 200-350 euro. V rozmezí 350–500 euro vyplácí za své splátky dvě rodiny. Celkem 4 rodiny pak mají své anuity vyšší 500 eur za měsíc.

Graf otázky č.: 15

95

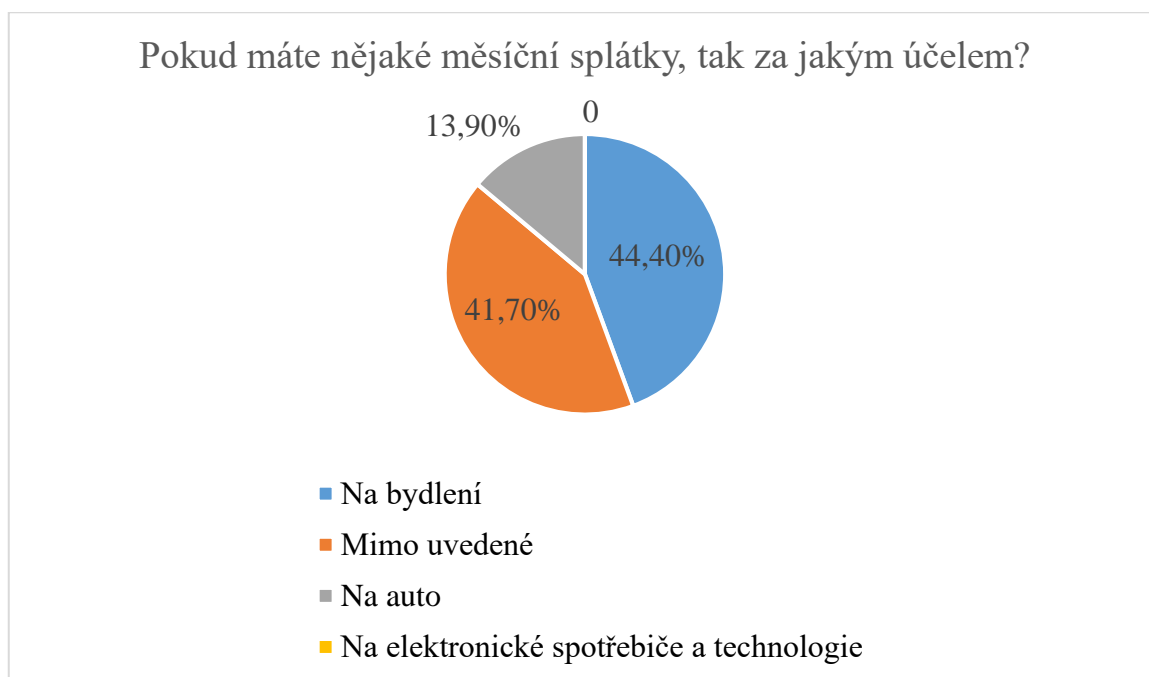
Poslední otázka stran výdajů se vztahovala pouze k těm, kteří mají hypotéku, úvěr, či další půjčku od libovolného zdroje na libovolnou věc. Účelem bylo zjistit, za jakým účelem si lidé nejčastěji půjčují finanční prostředky.

⁹⁵ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 80.

Respondentky měly k volbě z mého pohledu ty nejčastější a nejzákladnější možné odpovědi jako je bydlení, automobil, spotřebiče či technologie. Pro ty, jejichž splátka neodpovídala uvedenému, sloužila možnost „mimo uvedené“.

Na základě průzkumu se potvrdila skutečnost, že páry si nejčastěji půjčují na bydlení, a to celkovým počtem 44,4 % domácností. Předpokládám, že se jedná z velké části o hypotéky. Stejně tak se domnívám, že u automobilů, které tvoří 13,9 %, se bude jednat převážně o leasing. Tato doplňující otázka musela být vyřazena, v závislosti na malé účasti respondentů. Tudíž na ni nelze zcela věrohodně odpovědět. K celkovému zhodnocení ekonomické situace mladé italské rodiny však považuji za zásadní zejména kolik rodina splácí.

Graf otázky č.: 16

96

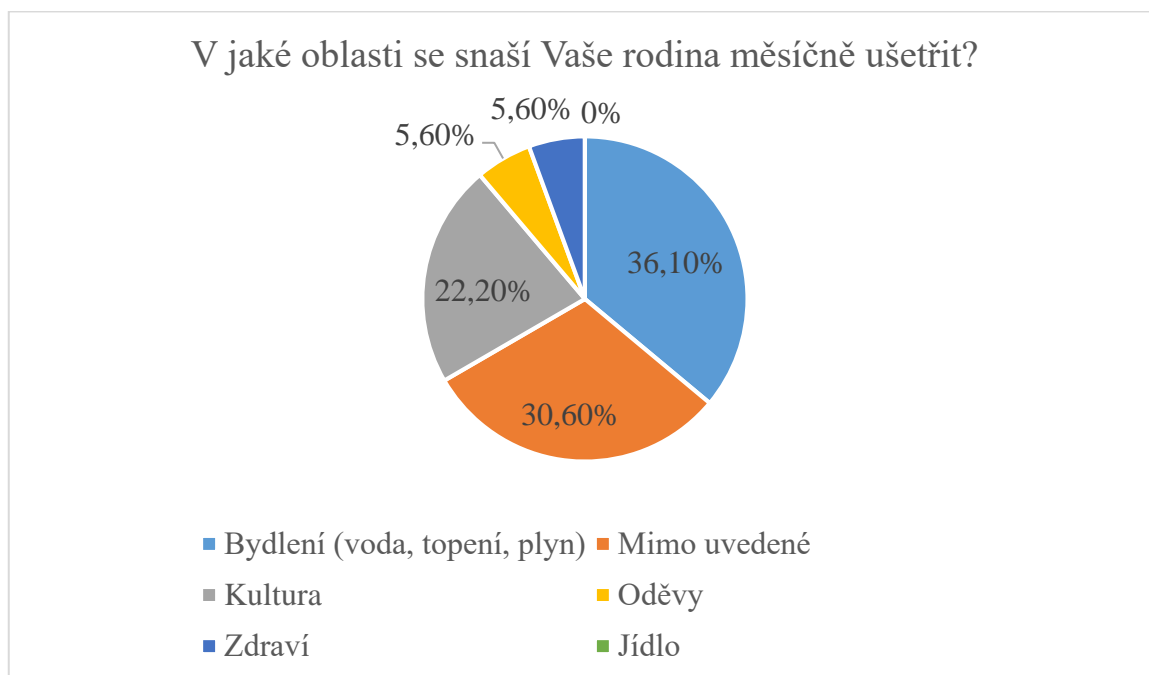
Vedle výdajů jsou stejně klíčové pro udržení nebo zajištění budoucího komfortu domácnosti i úspory. Každá rodina řeší problematiku úspor jiným způsobem. Jedna se snaží ušetřit na zdraví, druhá naopak ve snaze uchránit rodinný rozpočet, na jídle. Další naopak má tolik finančních prostředků, že nemusí šetřit na ničem, a přesto je schopna vytvářet stabilní úspory každý měsíc.

⁹⁶ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 80.

Následovala tak otázka, týkající se faktu, na čem se snaží jednotlivé rodiny ušetřit. Ženy, odpovídající za svoji domácnost, dostaly příležitost odpovědět, zdali se jedná o jídlo, ubytování, ošacení, zdraví, kulturu nebo mimo uvedené. Jednalo se tak o stejně složené odpovědi, jako u otázky, za co rodina má největší výdaje.

Obecně se předpokládá, že se lidé snaží omezit své výdaje během nákupu potravin, kdy drahé položky nahrazují těmi méně kvalitními a zpravidla tím pádem levnějšími. Italové si však na svůj jídelníček velice potrpí. Není tedy žádným překvapením, že na jídle se nesnaží ušetřit ani jedna z dotázaných domácností. Druhým typickým objektem ve snaze zamezení výdajů je ošacení. Ani zde se nepředpokládalo velké množství odpovědí, jelikož Italové jsou velice hrdým národem, milujícím módu. Dokazuje to i procentuální zastoupení 5,6 %, neboli pouhé 2 rodiny z 36.

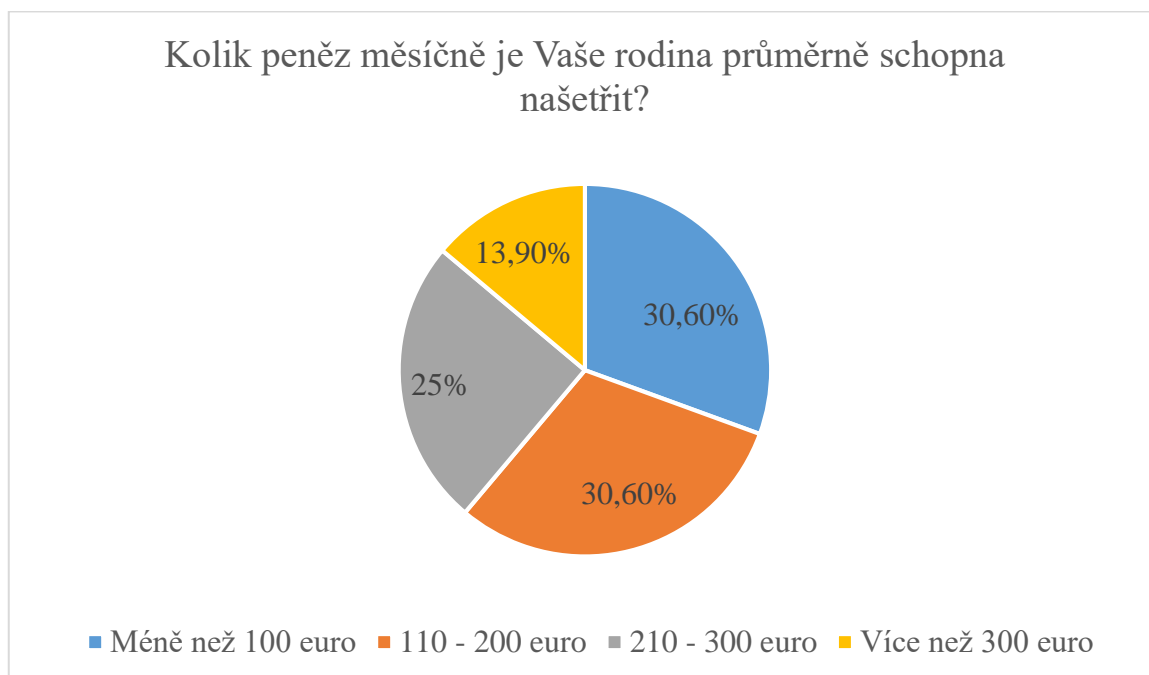
V průzkumu se stalo nejvíce zastoupenou položkou ubytování ve smyslu energií, tedy voda, topení, elektřina a plyn s 36,1 %. Důležité je však upozornit na významnou odlišnost oproti České republice. Respondentky musely zohlednit průměr za pouhý jeden měsíc, protože v Italské republice se energie spojené s ubytováním platí jednou za dva měsíce. S 30,6 % bylo zvoleno políčko „mimo uvedené“ a lze tak pouze odhadovat, na čem si rodiny snaží polepšit. Přestože je Italská republika proslulá svojí kulturou od muzeí přes divadla až po tradiční řemesla, jakým je například mozaika, díky které je právě Furlánsko-Julsko Benátský region v dnešních dnech známý, kultura se stala jednou z nejvíce opomíjených s 22,2 %. Poslední nezmíněný bod je zdraví, na kterém se snaží ušetřit 5,6 % domácností.

97

Kolik si však s tímto omezením je rodina schopna ušetřit a kam své úspory vkládá? Na základě průzkumu je většina domácností schopna nespotřebovat všechny finanční prostředky, které obdrží ve formě příjmů každý měsíc. Jednotlivě pak dokáže 30,6 % domácností ušetřit 110–200 euro, 25 % v rozmezí 210–300 euro a na závěr 13,9 % domácností je schopno si odložit více než 300 euro. Dohromady je tak 69,5 % dvojic schopno dostatečně zaopatřit sebe i svoje potomky. 30,6 % rodin uvedlo, že jejich měsíční úspory jsou v rozmezí 0–100 euro, vzhledem k dílčím odpovědím se však nejedná o nulové úspory, jelikož i tyto rodiny v následující otázce uvedly, že si nějakým způsobem spoří. Vyjádřily tak pouze částku, kterou si odkládají.

⁹⁷ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 81.

98

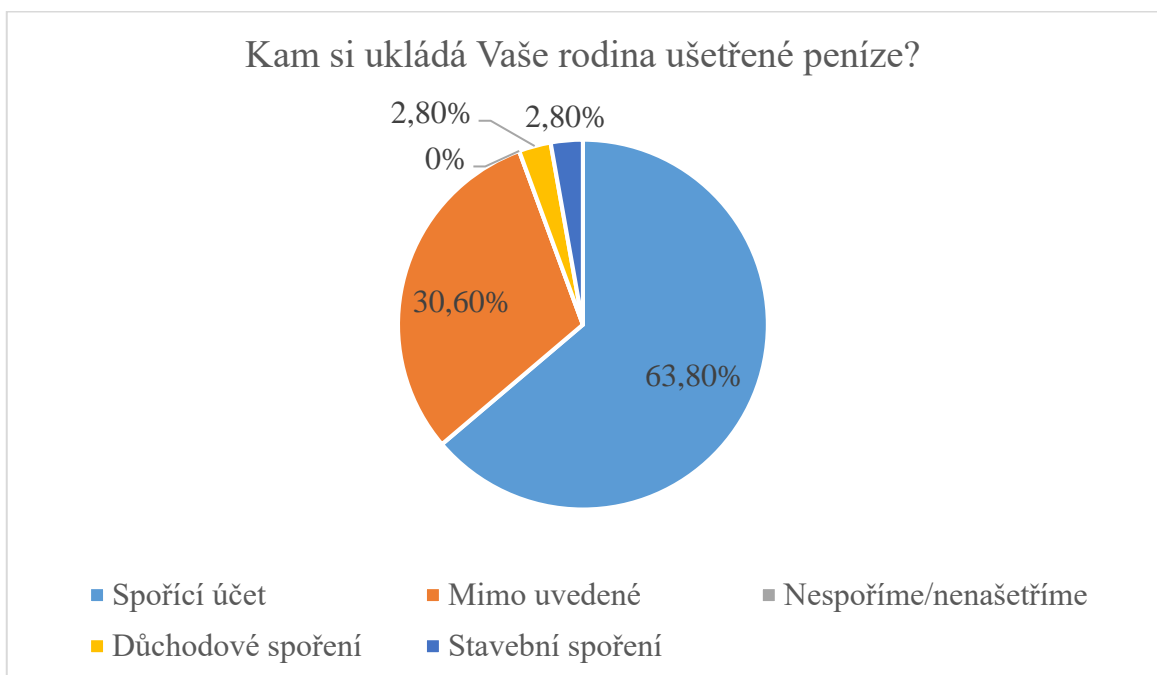
Poslední zkoumanou otázkou se tak stalo, jakým způsobem lidé spoří. Každý pár má své preference, někdo nevěří bankám a raději si peníze schová, jak se říká „pod polštář“. Jiní si naopak život bez jednoho ze svých účtů nejsou schopni představit. Respondentky tak dostaly na výběr 5 eventuálních odpovědí, včetně možnosti, že jejich rodina si žádným způsobem peníze neukládá, nebo není schopna ukládat – zde záleží na výkladu otázky, originál v italském jazyce dle chápání zahrnuje obě varianty.

Asi nejznámějším a nejvyužívanějším bankovním účtem je spořicí účet, jehož podstatou je příznivější zúročení, než je tomu u běžných účtů. Mladé může lákat také z toho důvodu, že banky si za něj většinou neúčtují žádné poplatky. Je nutné si uvědomit, že i tento druh účtu má svoje pravidla, jedním z nich je minimální vklad. Proto je při jeho pořízení zapotřebí vybírat tak, abychom byli schopni do něj vkládat peníze v minimální stanovené výši. Nicméně je mezi italskými mladými páry nejoblíbenější.

⁹⁸ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 81.

Hned 63,8 % vložilo důvěru právě do tohoto účtu, z toho 10 rodin uvedlo, že se jednalo o spořicí účet s možností okamžitého výběru peněz. Pole „mimo uvedené“ opět zabíralo velkou skupinu s 30,6 %. Objasnění spočívalo v převážné části domácností, které si ponechávaly své uspořené peněžní obnosy ve svých bytech, nebo je vkládaly jinam. Jeden pár, tvořící 2,8 %, se rozhodl již myslet na svoji budoucnost a založil si tak důchodové spoření, které je velice výhodné nejen na pozdější věk. Z mého pohledu neočekávaný je malý zájem o stavební spoření. To je využíváno pouze 1 domácností, v procentuálním grafickém zastoupení 2,8 %.

Graf otázky č.: 19

99

⁹⁹ Otázku v italském jazyce naleznete v přílohách na str. 81.

4.1.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Do dotazníkového šetření se zapojilo 36 domácností a za každou domácnost na základě předem stanovených kritérií odpovídala partnerka. Spojíme-li srovnání dílčích odpovědí dotazovaných a obecné výsledky, které vyšly v souhrnné analýze, dostaneme následující.

Domácnost je tvořena starším mužem a mladší ženou. Věk partnera však žádným způsobem neovlivnil množství finančních prostředků, které rodina v rámci jednoho měsíce získá pro svůj chod. Přes snižující počet manželství i nadále ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu procentuálně převažuje počet sezdaných párů nad svobodnými, avšak reálný rozdíl určuje pouze 1 pár. Ukázalo se také, že domácnosti s nízkým příjmem nejsou oddány. Vinu tak přikládám také nákladnosti svatby.

Děti jsou zastoupeny převážně v rodinách, kde se průměrný čistý příjem partnerů pohybuje od 2500 euro a výše. U dvojic s nižším příjmem je počet mezi bezdětnými páry a páry s dítětem vyrovnaný. Potvrdilo se tak, že výchova dítěte na severu Itálie je nákladná a málokterá rodina se do ní pustí, dokud není pořádně finančně zaopatřena. To však vede ke sníženému poklesu porodnosti.

Forma bydlení závisí na preferencích jednotlivých dvojic, jelikož nebylo prokázáno, že by se projevil vliv nedostatku finančních prostředků. Svou roli zaujímá naopak sňatek. Páry, které žijí ve vlastním bydlení jsou převážně oddány.

Průměrné čisté příjmy jednotlivých domácností se pohybují v rozmezí 1500–2500 euro, což odpovídá průměrům dle statistik z uplynulých 2 let. Páry své profese pak nejraději uplatňují v místě bydliště nebo do maximální vzdálenosti 30 km. Jen výjimečně se stává jiná varianta. Ženy pracují nejčastěji na dobu neurčitou a je u nich prokazatelně jasná preference tohoto typu smlouvy, u mužů sice také převyšuje, ale nelze říci, že by si ji i partner účelně vybíral. Celková zaměstnanost dotázaných je velice slibná. Ze 72 lidí jsou aktuálně nezaměstnaní pouze 3.

Nejoblíbenějším sektorem se stal dle předpokladů u žen i mužů sektor služeb. Na otázku, zdali správná kombinace sektorů přinese očekávaný výsledek v podobě velkého finančního obnosu pro rodinu, nelze přesně odpovědět. I nejnižší možné příjmy můžeme mít v kombinaci sektorů, kde mají jiné páry příjmy nejvyšší. Důležitým tedy není sektor samotný, nýbrž pracovní pozice, na které se dotyčná či dotyčný nachází. Genderově nevykazují sektory výrazné rozdíly.

Výdaje se obvykle pohybují v hodnotách od 1000–2000 euro. Nejvíce se peníze vynakládají na jídlo, čímž se prokazuje nejen dbaní na svoji životní úroveň a zdraví, ale také na fakt, že potraviny v Itálii stále zdražují. K povinným a neodkladným splátkám se upsalo 21 domácností, z nichž každá v různých podobách. Největší počet dvojic však využil půjčky na bydlení. Z většiny se jednalo o domácnosti, které žily ve svém vlastním bydlení a byly sezdané. Minimální částka k úhradě činila 150 euro.

Zajímavé výsledky přinesly úspory. Navzdory diverzitě v jednotlivých příjmech nebyla ani jedna domácnost, která by se dostala do finanční tísně a nebyla si tak schopna každý měsíc odložit peníze. Rodiny si nejvíce hlídají své výdaje v oblasti spotřeby energií ve svém bydlení. Ušetřené peníze si pak zpravidla vkládají na spořicí účet ve výši od 110–300 euro. Existují však i takové dvojice, které stále nemají důvěru v banky, a tak si peníze nechávají přímo v domácnosti bez jakýchkoli ostychů.

Z dotazníkového šetření tedy vyplývá, že ekonomická situace Furlánsko-Julsko Benátských rodin je z převážné části příznivá. Nenašel se pár, který by se nacházel ve finanční či pracovní tísní. Nezaměstnanost je nízká. Domácnosti jsou schopny hospodařit se svými financemi tak, aby zaplatily nejen povinné výdaje v podobě různých splátek na bydlení, auto či jiné, ale také ty životně důležité, jako jsou například potraviny. Bezespory jsou také schopny tvořit peněžní rezervy. Rodinný rozpočet se tak zdá vyvážený.

Vysoká životní úroveň regionu společně s vysokými cenami si však vyžádala daň v podobě zmenšujícího se počtu dětí v domácnostech. Podprůměrné čisté měsíční příjmy dvojic u některých také zapříčiňují nižší množství sňatků, kde se čeká na našetření dostatečného množství finančních prostředků. Ani u těchto párů ale nemůžeme říci, že by se ale jednalo o stav absolutní chudoby, jako je tomu v jižnějších částech Itálie. Celkově tak považují region Furlánsko-Julsko Benátský za velice příznivý pro mladé dvojice, s ohledem na celkovou ekonomickou situaci Itálie.

4.2 Standardizované interview k pandemii Covid-19

Ve druhé části průzkumu byla zvolena forma standardizovaného interview. I zde jsem stanovila kritéria při hledání vhodných respondentů podobně jako u dotazníkového šetření. Zásadní rozdíl spočíval v tom, že na rozdíl od dotazníku byla zvolena jak respondentka, tak respondent. Podmínky v podobě věkové kategorie od 20 do 35 let a trvalé bydliště ve Furlánsko-Julsko Benátském však zůstaly. Rozhovor mi nakonec poskytli celkem 2 respondenti, a to 1 žena a 1 muž ve věku od 20 do 35 let. Dotazovaní si přáli nezveřejnit jejich příjmení z důvodu aktuálnosti a citlivosti daného tématu. Proto u každého z nich uvádím pouze křestní jméno a věk.

Interview jsem zaměřila na aktuální dění a následné ekonomické dopady probíhající pandemie Covid-19. K tomu mi sloužilo hned 5 otázek, které byly kladeny vždy ve stejném pořadí těsně po představení daného respondenta. Na úvod jsem zjišťovala, jak vypadá struktura rodiny dotazovaného a zdali se bojí zhoršení ekonomické situace rodiny. Následně jsem se zajímala, jestli je samotné nebo jejich blízké již současný stav nějakým způsobem poznamenal, například ztrátou zaměstnání či nižším příjmem. V neposlední řadě jsem chtěla znát názor na odložení hypoték a zda i její či jeho domácnost je zavázána k těmto splátkám. Na závěr pak mohl každý respondent vyjádřit cokoliv, co uznával za vhodné k danému tématu.

Nejprve byl proveden rozhovor s mužem, a to v italském jazyce, druhý naopak šel provést v českém jazyce, jelikož žena je Češka, dlouhodobě žijící v Itálii. Z důvodu jazykové diverzity, v němž byla interview prováděna, jsem se rozhodla pro interpretaci vlastními slovy.

Respondenti odpovídali na otázky uvedené v českém jazyce na str. 87. Originální znění dotazů v italském jazyce je uvedeno v přílohách na str. 86.

4.2.1 Respondent č. 1

Mým prvním respondentem se stal muž jménem Omar. S Omarem jsme k provedení rozhovoru využili platformy „Whats up“, kde jsme se využili možnosti bezplatného hovoru. Hned po představení jsme přešli k předem daným otázkám.

Omar žije v jedné domácnosti se svojí nezaměstnanou přítelkyní, z čehož lze odvodit, že rodinný rozpočet je tvořen z jeho příjmů. Podle něj však není zatím důvod mít strach. Za normálního stavu má dvě povolání. V prvním pracuje pro veřejnou správu na poloviční úvazek. V druhém zaměstnání naopak vykonává řemeslnickou činnost. Navzdory tomu, že ji nyní nemůže provozovat, nepřišel o veškeré svoje příjmy. Stále se totiž může spolehnout na plat, který mu poskytuje veřejná správa. Díky tomu je schopen pokrýt všechny běžné výdaje. Proto v tento moment není schopen říci, zdali byl situací výrazně postihnut.

Ačkoliv má příjmy pro sebe a svoji partnerku jisté a osobně nezná žádné domácnosti, které jsou na tom ekonomicky zle v souvislosti s Covid-19, zaznamenává tuto skutečnost v televizi. Ze zpráv získává informace o jiných částech Itálie, kde se navyšuje počet rodin, vyskytujících se na prahu chudoby. Zejména pak ve velkých městech na jihu Itálie. Dobrou finanční situaci, nejen svoji, ale také svých blízkých, přisuzuje právě regionu, ve kterém žije, jelikož jsou zde podle něj lidé poměrně bohatí a neprojevil se zde trend chudoby.

Omar ani přesto není pro odkládání splátek hypoték. Podle něj odklad není řešením, nýbrž jak přesně uvádí, se jedná ve volném překladu o „zrcadlo dobré pro trápení“. A rovnou navrhl, jak by měl stát na tuto prosbu ze strany občanů zareagovat, vzhledem k nejistotě a vyvíjejícím se okolnostem. Řekl, že by bylo lepší snížit částky splátek na minimum a prodloužit dobu splatnosti, aby lidé nezapomněli, ji pak dále platit. On sám není zastáncem hypoték a preferuje nemít dluhy a už vůbec ne s bankami. Zdůraznil, že člověk by měl být spokojen s tím, co si dokáže vydělat.

Podle Omara se však stát snaží pomoci, a to nejen rodinám. Těm stát dává poukazy na jídlo, tak, aby měly dostatek potravy. Jak však říká, tohle není jeho případ, protože dostává stále část svého normálního platu a tím je schopen pokrýt nezbytné výdaje. Na druhé straně se stát snaží pomoci také podnikům. Zejména těm, jejichž činnost byla zastavena v souvislosti s touto pandemií, a to formou zavedení fixních poplatků.

Na samotný závěr podotknul, že vláda činí správná rozhodnutí i přesto, že byla tato situace zprvu Italy podceňována a lituje všech, kteří budou v souvislosti s touto zákeřnou nemocí strádat. Na druhou stranu děkuje, jelikož nejen ve své domácnosti opět našel spoustu zapomenutých hodnot.

4.2.2 Respondent č. 2

Druhým respondentem se stala žena jménem Renata. Rozhovor byl proveden za pomoci platformy Messenger. Renata tvoří domácnost se svým partnerem a dvěma syny. Mění se ekonomickou situací své rodiny zatím nepociťuje. Podle ní mohou ekonomické dopady v chodu domácnost teprve nastat. Soudí tak podle povolání svého muže, který je lékařem. Celkově je na tom dle jejího názoru rodina stále finančně velice dobře, ale neví, co by se mohlo stát, pokud její partner onemocní.

Na druhou stranu přiznává, že výdaje rodiny se výrazně snížily a z tohoto důvodu se nebojí stran financí i případného prodloužení uzavření restaurací, z nichž v jedné za normální situace pracuje na postu servírky. To znamená, že rodina je nejen schopná platit povinné výdaje, ale díky tomu, že se některé omezily, také ušetřit.

Ve svém blízkém okolí zaznamenala pouze jednu rodinu, o které ví, že by se jí současný ekonomický propad v souvislosti s Covid-19 týkal. Jedná se domácnost, která vlastnila restauraci. Ta byla hlavním zdrojem příjmů dvojice a nyní je dána na prodej. Dle Renaty se však jedná o ojedinělý případ. Soudí tak na základě známých, které v regionu zná a se kterými je pravidelně v kontaktu.

I přesto, že sama se svým manželem splácí hypotéku, nesouhlasí s odkladem splátek. Podle ní se jedná o období, se kterým každý pár musí v určité míře počítat, a tudíž mít minimálně na dva měsíce dopředu našetřeno, jelikož nikdy v životě nevíte, co se může stát. Odůvodňuje to hned několika fakty. Prvním z nich je, že kdyby jeden z partnerů ztratil práci nebo dostal například závažnou dlouhotrvající nemoc, nikdo by také dotyčným neoddlal splátky. Na druhou stranu by se podle ní o této problematice nemělo spekulovat celostátně, ale pouze v rámci nejvíce postihnutých regionů či rodin, kde je zapříčinění aktuální pandemií prokazatelné.

Dle Renaty se stát o rodiny začíná starat daleko více, než tomu bylo dříve. Zejména pak o domácnosti s nízkým příjmem, pro které přichystal speciální balíček. Podle ní však podstatně větší snaha ze strany státu měla přijít již před touto situací. Její domácnost ani její okolí nebude využívat podpory a díky tomu o dalších plánovaných či aktuálních možnostech příliš neví.

Vyzdvihnout by chtěla odhodlanost italských lékařů obecně a poděkovat Furlansko-Julsko Benátským, jelikož si uvědomuje, že jen s jejich geniálně odvedenou prací se bude moci brzo i ona vrátit do svého milovaného zaměstnání a opět navýšit příjem domácnosti, tak, aby se stala po finanční stránce opět stoprocentně stabilní.

4.3 Vyhodnocení standardizovaného interview

Otázka číslo 1 se dělí na 3 části. Na jejím základě získáme strukturu domácnosti, nynější ekonomickou situaci rodiny stran pandemie Covid-19 a zda tento celosvětový problém postihl někoho z jejich okruhu známých.

Struktura rodin se mezi respondentem 1 (dále pod jménem Omar) a respondentem 2 (dále jen Renata) výrazně odlišovala. Omar bydlí ve společné domácnosti pouze se svojí partnerkou. Renata naopak žije se svými 2 syny a manželem.

Aktuální ekonomická situace je srovnatelná u obou respondentů. Nebojí se, že by nesplatili svoje povinné měsíční výdaje. Momentálně ani nemohou říci, že by je probíhající závažná situace výrazným způsobem ovlivnila a zásadně tím oslabila rozpočet jejich domácností.

Na poslední části 1. otázky, zdali se v jejich blízkém okolí vyskytuje někdo, kdo byl bezprostředně postihnut Covid-19, jsem dostala různé odpovědi. Omar se o skutečnostech, které se dějí mezi rodinami, dozvídá spíše z televize, avšak jedná se o rodiny nejčastěji ve velkých městech v jižnějších částech Itálie, tedy mimo sledovaný region. Zmiňuje, že jeho region je na tom ekonomicky velice dobře, a proto se zde ještě neprojevila absolutní chudoba v rámci domácností. Renata má sice podobný názor, ale jednu rodinu ekonomicky postihnutou Covid-19 zná. Tato domácnost nedostává patřičné množství finančních obnosů, jaké by potřebovala, a které jim do nynější situace přinášela jejich restaurace. Tu jsou teď nuceni prodat.

Otázka č. 2 se týkala aktuální situace, spojené s hypotékami. V první části otázky se respondenti shodovali a jsou proti odkládání splátek hypoték. Oba pro to mají své důvody. Vyhodnotili také, jak by se podle nich měl stát zachovat. V druhé části dotazu byla jejich odpověď rozdílná. Omar je proti hypotékám obecně a žádnou nemá. Renata je zavázána hypotékou.

Na otázku č. 3, která zjišťovala finanční pomoc státu, měla Renata i Omar podobný názor. Jsou za jedno, že se stát snaží pomoci. Přesto je Omar více optimistický a snaží se vyzdvihnout nejen státní pomoc rodinám, ale také podnikům. Renata je více skeptická, podle ní mělo dojít k výraznější pomoci domácnostem již před touto krizí. Ani jeden z dotazovaných nemá potřebu využít finanční podpory, stejně tak ani Renatino okolí, jak sama Renata uvedla.

Vyjdou-li tedy z informací, poskytnutých od respondentů s trvalým bydlištěm ve Furlánsko-Julsko Benátsku, pandemie Covid-19 závrtným způsobem neovlivnila rozpočet mladých italských dvojic tohoto regionu. Tato skutečnost je však připisována dobrému ekonomickému stavu daného území před vypuknutím této nemoci, společně s relativně nízkým procentuálním zastoupením nakažených, alespoň oproti jiným částem Itálie. To opět poukázalo na velkou diferenci mezi severem a jihem, kde se situace zhoršila a zaznamenává se stále větší počet rodin v absolutní chudobě.

Závěr

Bakalářská práce si kladla za cíl, poukázat na ekonomickou situaci mladých italských rodin ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu. V teoretické části byly popsány důležité informace, týkající se jak celé Itálie, tak zkoumaného regionu, především z oblasti ekonomiky a sociálního života. I přes aktuální omezené možnosti, způsobené pandemií Covid-19 a tím vzniklým komplikacím ohledně získávání informací, se v zájmu dotazníkového šetření podařilo získat vyplněné dotazníky od 36 relevantních respondentů (domácností), žijících ve Furlánsko-Julsko Benátském regionu.

Dle očekávaných předpokladů se podařilo zjistit, že domácnosti ve zkoumaném regionu jsou na tom v průměru ekonomicky lépe než domácnosti v jižních částech Itálie, čímž se potvrdil trend z uplynulých několika let. Bohužel se potvrdil také trend, týkající se poměrně nízké porodnosti, jelikož téměř 42 % dotázaných rodin je bezdětných, a to i přesto, že je na tom daný region ekonomicky poměrně dobře. Páry si ve většině případů pořizují děti až ve chvíli, kdy jsou finančně zaopatřené. Z výzkumu také vyplynulo, že děti mají spíš rodiny s nadprůměrným příjmem. Pozitivním zjištěním je ovšem nízká nezaměstnanost, alespoň co se týče zkoumaného regionu. Ze 72 osob, které odpověděly v dotaznících, jsou bez zaměstnání pouze 3, což značí 4,1 % míru nezaměstnanosti (průměr v celé Itálii v únoru 2020 byl 9,7 %).

Furlánsko-Julsko Benátský region se tak zdá pro mladé dvojice příznivým, jelikož životní úroveň je zde v porovnání s celou Itálií poměrně vysoká. Ve výzkumu se nevyskytla ani jedna domácnost, která by se pohybovala na hranici chudoby.

Ekonomickou vyspělost zkoumaného regionu, kterou značným způsobem neohrozila ani aktuální krizová situace, potvrdilo i standardizované interview, provedené se dvěma obyvateli zmíněného regionu, za účelem zjištění aktuálních informací a dopadů této situace na místní ekonomiku. Furlánsko-Julsko Benátský region se s probíhající situací vypořádává poměrně dobře nejen díky své vyspělosti, ale také díky pomoci státu, který se snaží situaci zasaženým rodinám pomáhat například formou poukazů na jídlo. Situace ohledně pandemie se však začíná zlepšovat, a to nejen ve zkoumaném regionu, ale napříč celou Itálií.

Summary

The objective of this thesis was to point out the economic situation of the young Italian families in Friuli Venezia Giulia. In the theoretical part, the significant pieces of information related to the whole Italy and researched region, primarily from the point of view of economic and social life, were described. In spite of current limited possibilities caused by the COVID-19 outbreak and simultaneously by the newly – emerged complications with respect to acquiring pieces of information, it was managed to complete a questionnaire from thirty-six respondents (households), living in Friuli Venezia Giulia

According to expected assumption, it was discovered that the households in the researched region are on average in the better economic condition than the ones living in the southern part of Italy. Thus, the trend from the last several years was acknowledged. Concerning the low natality, unfortunately, another trend has been confirmed as well. Nearly forty-two per cent of asked families are childless despite the fact that the stated region is in the relatively good economic situation. In most cases, the couples have babies when they are economically well off. Similarly, as emerged from the analysis, families with above-average are more likely to have babies. Positive detection is that at least in the researched region the unemployment is low. From the seventy-two persons who responded the questionnaire, only three are unemployed. It signifies 4.1 per cent unemployment rate (in February 2020 an average in the whole Italy was 9.7 per cent).

Friuli Venezia Giulia seems to be convenient for young couples because living standard here in comparison with the whole Italy is relatively high. In the research there is no household which is on the breadline.

The economic maturity of the researched region, which to a considerable extend did not exacerbate even the current situation, has been confirmed also by the standardize interview. The interview was made with the two inhabitants of aforementioned region in order to find out topical issues and the impact of this situation on the local economy. Friuli Venezia Giulia is struggling with the ongoing relatively good. It is not only owing to its maturity, but also thanks to the state aid. For instance, in a form of some meal vouchers, the government is trying to give an assistance to affected families.

Seznam pramenů a zdrojů

Monografie:

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-681-6.

HRUŠKA TVRDÝ, Lubor. *Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. ISBN 978-80-248-1729-3.

MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3336-7.

MOROTTI, Giusi. *Scopro facio imparo: Storia Geografia*. 1. vyd. Firenze: Giunti scuola, 2006. ISBN 88-09-04671-4.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vyd. Slaný: Melandorium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. 1.vyd. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

ŠPIČKA, Jiří. *Italské reálie: Talianske reálie*. 2. vyd. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-336-1.

VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4., zcela přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-478-9.

Elektronické zdroje:

Banca d'Italia: *Economie regionali: L'economia del Friuli Venezia Giulia* [online]. 2019. [cit. 2020-4-17]. ISSN 2283-9933. Dostupné z: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/economie-regionali/2019/2019-0028/1928-friuli.pdf>.

BIANCALANA, Stefano. *Quanti soldi per vivere in due* [online]. 2017. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: https://www.laleggepertutti.it/172727_quanti-soldi-per-vivere-in-due.

Businessinfo. *Vnější ekonomická rovnováha* [online]. 2011. [cit. 2020-3-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/vnejsi-ekonomicka-rovnovaha/>.

Česká tisková kancelář. *Analytici: Koronavirus stáhne italskou ekonomiku do recese* [online]. 2020. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/4348454/analytici-koronavirus-stahne-italskou-ekonomiku-do-recese.html>.

Česká tisková kancelář. *Itálie napumpuje do ekonomiky 25 miliard eur. Počet obětí koronaviru stoupl na 2158* [online]. 2020. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/italie-podpori-ekonomiku-dekretem-za-25-miliard-eur-pocet-obeti-koronaviru-vystoupal-na-2158.A200316_190149_In_zahranici_ele

Consulenti dell lavoro. *Le dinamiche del mercato del lavoro nelle province italiane* [online]. 2018. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: http://www.consulentidellavoro.it/files/PDF/2018/Festival/Cs_ReportLavoroItalia_2018.pdf.

CzechTrade, Ministerstvo zahraničních věcí, Zastupitelský úřad České republiky. *Itálie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. 2019. [cit. 2020-3-19]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/italie-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>.

COUNTRY WATCH. *Italy Country Review* [online]. 2020. [cit. 2020-4-11]. Dostupné z: <https://ezdroje.upol.cz/>. Pod systémovým č. 141485166.

DELL'ARTI, Giorgio. *Quanto costa mantenere una famiglia?* [online]. 2017. [cit. 2020-4-22]. Dostupné z: https://www.laleggepertutti.it/181210_quanto-costa-mantenere-una-famiglia.

Demografie info. *Demografie* [online]. © 2004–2014. [cit. 2020-3-22].

Dostupné z:

http://www.demografie.info/?cz_odemografii=&PHPSESSID=39f8f4c5d8624b3003b3238a8d308f6d .

DOSEDLOVÁ, Jaroslava. *Životní poledne ve střední dospělosti* [online]. 2017. [cit. 2020-04-019]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/zivotni-poedne-ve-stredni-dospelosti>

Euroskop. *Itálie* [online]. Vláda České republiky, © 2005–2020. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/541/sekce/italie/>.

Eurostat. *Struktura a stárnutí obyvatelstva* [online]. 2018. [cit. 2020-3-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/cs#Minul.C3.A9_a_budouc.C3.AD_trendy_st.C3.A1rnut.C3.AD_obyvatelstva_v_EU.

FINOCCHIARO, Antonio. *Banca d'Italia e euro* [online]. 2001. [cit. 2020-3-20]. Dostupné z: https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/interventi-direttorio/int-dir-2001/Finocchiaro_11_10_01.pdf.

FOOT, John a spol. *Italy* [online]. 2020. [cit. 30.4.2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Italy>.

GINTEROVÁ, Monika. *Italskou ekonomiku trápí velký dluh i pomalý růst, z Říma ale přicházejí i dobré zprávy* [online]. 2019. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2975006-italskou-ekonomiku-trapi-velky-dluh-i-pomaly-rust-z-rima-ale-prichazeji-i-dobre>.

Governo Italiano: Presidenza del Consiglio dei Ministri. *Titolo II. – Il presidente della Repubblica* [online]. [cit. 2020-3-18]. Dostupné z: <http://www.governo.it/it/costituzione-italiana/parte-seconda-ordinamento-della-repubblica/titolo-ii-il-presidente-della>.

Investiční web. *Italská ekonomika loni vzrostla víc, než se čekalo* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-italie-hdp-2019/>.

Istat. *Popolazione residente al 1° gennaio: Friuli-Venezia Giulia* [online]. 2020. [cit. 2020-3-22]. Dostupné z: <http://dati.istat.it/Index.aspx?QueryId=18551>.

Kraj Vysočina – krajský úřad. *Kraj Vysočina chce obnovit partnerství s italským regionem Friuli Venezia Giulia* [online]. 2018. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/kraj-vysocina-chce-obnovit-partnerstvi-s-italskym-regionem-friuli-venezia-giulia/d-4091963>.

Ministerstvo financí České republiky. *Rozpočet* [online]. 2015. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.

Openpolis. *Che cos'è la povertà assoluta* [online]. 2019. [cit. 2020-4-20].
Dostupné z: <https://www.openpolis.it/parole/che-cose-la-poverta-assoluta/>.

Openpolis. *La povertà colpisce soprattutto le giovani famiglie con figli* [online]. 2020. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/la-poverta-colpisce-soprattutto-le-giovani-famiglie-con-figli/>.

Parlamentní listy. *Štěpán Křeček: Italská ekonomika padá do propasti* [online]. 2020. [cit. 2020-4-16]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Stepan-Krecek-Italska-ekonomika-pada-do-propasti-616534>.

PLECHER, H. *Distribution of the workforce across economic sectors in Italy 2019* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/270488/distribution-of-the-workforce-across-economic-sectors-in-italy/>.

PLECHER, H. *Unemployment rate in Italy* [online]. 2020. [cit. 2020-4-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/263699/unemployment-rate-in-italy/>.

SCORZA BARCELONA, Gaia. *Istat, la famiglia italiana sempre più piccola: una su tre è "single"* [online]. 2019. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: https://www.repubblica.it/cronaca/2019/12/30/news/istat_la_famiglia_italiana_sempre_piu_piccola_il_33_e_single_-244636735/?refresh_ce.

Seznam Zprávy. *Máš protilátky? Zpátky do práce. Itálie vymýšlí, jak probudit ekonomiku* [online]. 2020. [cit. 2020-4-16]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mas-protilatky-zpatky-do-prace-italie-vymysli-jak-probudit-ekonomiku-98138>.

SMRČKA, Luboš. *Rodinný rozpočet: Jak správně hodnotit příjmy* [online]. 2009. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54927-rodinny-rozpocet-jak-spravne-hodnotit-prijmy>

SMRČKA, Luboš. *Rodinný rozpočet: Proč je nutné si vést rodinný rozpočet* [online]. 2009. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54216-rodinny-rozpocet-proc-je-nutne-si-vest-rodinny-rozpocet>.

SOVOVÁ, Markéta. *Zapomenutý národ z italských Dolomit – téma bakalářské práce Markéty Sovové* [online]. BARTÍKOVÁ, Hannah, ed. 2016. [cit. 2020-3-20]. Dostupné z: <http://forumlibcice.cz/zapomenuty-narod-z-italskych-dolomit/>.

The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Friuli-Venezia Giulia* [online]. 2013. [cit. 2020-3-13]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Friuli-Venezia-Giulia>.

TOMEK, Miroslav. *Jaký je rozdíl mezi ekonomikou a ekonomikou?* [online]. 2016. [cit. 2020-3-28]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/jaky-je-rozdil-mezi-ekonomii-a-ekonomikou-6233835>.

Truenumbers. *Reddito, le famiglie ricche superano di 6 volte le povere* [online]. 2020. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: <https://www.truenumbers.it/reddito-medio-famiglie/>.

Tuttitalia. *Indici demografici e Struttura Friuli VG* [online]. © 2020. [cit. 2020-3-23]. Dostupné z: <https://www.tuttitalia.it/friuli-venezia-giulia/statistiche/indici-demografici-struttura-popolazione/>.

VOLPE, Massimiliano. *Le famiglie italiane che hanno migliorato la loro situazione economica* [online]. 2020. [cit. 2020-4-20]. Dostupné z: <https://www.wallstreetitalia.com/le-famiglie-italiane-che-hanno-migliorato-la-loro-situazione-economica/>.

VOLPE, Massimiliano. *Il reddito medio netto delle famiglie italiane al mese* [online]. 2019. [cit. 2020-4-21]. Dostupné z: <https://www.wallstreetitalia.com/il-reddito-medio-netto-delle-famiglie-italiane/>.

Seznam grafů

Graf otázky č.: 1	40
Graf otázky č.: 2	42
Graf otázky č.: 3	43
Graf otázky č.: 4	44
Graf otázky č.: 5	45
Graf otázky č.: 6	46
Graf otázky č.: 7	47
Graf otázky č.: 8	48
Graf otázky č.: 9	49
Graf otázky č.: 10	50
Graf otázky č.: 11	51
Graf otázky č.: 12	52
Graf otázky č.: 13	53
Graf otázky č.: 14	54
Graf otázky č.: 15	55
Graf otázky č.: 16	56
Graf otázky č.: 17	58
Graf otázky č.: 18	59
Graf otázky č.: 19	60

Přílohy

Příloha 1 – Dotazník v italském jazyce

Příloha 2 – Dotazník v českém jazyce

Příloha 3 – Otázky ke standardizovanému interview v italském jazyce

Příloha 4 – Otázky ke standardizovanému interview v českém jazyce

Příloha 1

Il questionario: Situazione economica di una giovane famiglia italiana

1. Lei è:

- Sposata
- Convivente

2. Quanti anni ha il Suo partner?

- 18–25 anni
- 26–30 anni
- 36–45 anni
- 46–50 anni
- Più di 50 anni

3. Quanti figli ci sono nella famiglia?

- a) 0
- b) 1
- c) 2
- d) 3
- e) Più di 3

4. La famiglia abita in:

- a) Abitazione in affitto
- b) Abitazione propria

5. Qual è il reddito mensile netto medio della famiglia?

- a) Meno di 1500 euro
- b) 1500–2500 euro
- c) 2500–3500 euro
- d) Oltre 3500 euro

6. In quale settore Lei lavora?

- a) Agricoltura
- b) Industria
- c) Servizi

7. In quale settore lavora il Suo partner?

- a) Agricoltura
- b) Industria
- c) Servizi

8. Il suo contratto di lavoro è:

- a) A tempo determinato
- b) Indeterminato
- c) Lavoratore autonomo
- d) Disoccupato
- e) Altro

9. Il contratto di lavoro del Suo partner è:

- a) A tempo determinato
- b) Indeterminato
- c) Lavoratore autonomo
- d) Disoccupato

10. Il suo luogo di lavoro è:

- a) Nel luogo di residenza
- b) Entro 30 km dal luogo di residenza
- c) A più di 30 km dal luogo di residenza
- d) Altro

11. Il luogo di lavoro del Suo partner è:

- a) Nel luogo di residenza
- b) Entro 30 km dal luogo di residenza
- c) A più di 30 km dal luogo di residenza
- d) Altro

12. A quanto ammontano in media le spese correnti mensili della famiglia?

- a) Meno di 1000 euro
- b) 1000–2000 euro
- c) 2000–3000 euro
- d) Più di 3000 euro

13. Qual è la spesa maggiore per la famiglia (mensile)?

- a) Alimenti
- b) Alloggio
- c) Abbigliamento
- d) Salute
- e) Cultura
- f) Altro

14. La famiglia ha rate mensili obbligatorie (ad esempio mutuo, prestito, ...)?

- a) Sì
- b) No

15. A quanto ammontano mensilmente le rate da pagare?

- a) Non ho rate da pagare
- b) Meno di 150 euro
- c) 150–200 euro
- d) 200–350 euro
- e) 350–500 euro
- f) Più di 500 euro

16. In caso affermativo, seleziona una delle seguenti opzioni:

- a) Per alloggio
- b) Per autoveicoli
- c) Per elettrodomestici e/o tecnologie
- d) Altro

17. In quale settore la famiglia cerca di risparmiare il più possibile (mensile)?

- a) Alimento
- b) Alloggiamento
- c) Abbigliamento
- d) Salute
- e) Cultura
- f) Altro

18. A quanto ammonta mediamente il risparmio della della famiglia in un mese?

- a) Meno di 100 euro
- b) 110–200 euro
- c) 210–300 euro
- d) Più di 300 euro

19. Dove viene versato l'eventuale risparmio?

- a) Conto di risparmio
- b) Risparmio di edifici
- c) Risparmio previdenziale
- d) Nessun risparmio
- e) Altro

Příloha 2

Dotazník: Ekonomická situace mladých italských rodin

1. Jste vdaná nebo svobodná?

- a) Ano
- b) Ne

2. Kolik let má Váš partner?

- a) 18–25 roků
- b) 26–30 roků
- c) 36–45 roků
- d) 46–50 roků
- e) Více než 50 roků

3. Kolik dětí má Vaše rodina?

- a. 0
- b. 1
- c. 2
- d. 3
- e. Více než 3

4. Kde bydlí Vaše rodina?

- a. V pronájmu
- b. Ve vlastním bydlení

5. Jaký je průměrný měsíční čistý příjem Vaší domácnosti?

- a. Méně než 1500 euro
- b. 1500–2500 euro
- c. 2500–3500 euro

6. Ve kterém ekonomickém sektoru pracujete?

- a. Zemědělství
- b. Průmysl
- c. Služby

7. Ve kterém ekonomickém sektoru pracuje Váš partner?

- a. Zemědělství
- b. Průmysl
- c. Služby

8. Vaše pracovní smlouva je?

- a. Na dobu určitou
- b. Na dobu neurčitou
- c. Živnostník
- d. Nezaměstnaný
- e. Mimo uvedené/Jiné

9. Pracovní smlouva Vašeho partnera je?

- a. Na dobu určitou
- b. Na dobu neurčitou
- c. Živnostník
- d. Nezaměstnaný
- e. c) Mimo uvedené/Jiné

10. Kde se nachází Vaše pracoviště?

- a. V místě bydliště
- b. Do 30 km od místa bydliště
- c. Více než 30 km od místa bydliště
- d. Mimo uvedené/Jiné

- 11. Kde se nachází pracoviště Vašeho partnera?**
- a. V místě bydliště
 - b. Do 30 km od místa bydliště
 - c. Více než 30 km od místa bydliště
 - d. Mimo uvedené/Jiné
- 12. Kolik činí průměrné měsíční výdaje Vaší rodiny?**
- a. Méně než 1000 euro
 - b. 1000–2000 euro
 - c. 2000–3000 euro
 - d. Více než 3000 euro
- 13. Co je největším měsíčním výdajem Vaší rodiny?**
- a. Jídlo
 - b. Ubytování
 - c. Oblečení
 - d. Zdraví
 - e. Kultura
 - f. Mimo uvedené/Jiné
- 14. Má Vaše rodina nějaké měsíční splátky (např. hypotéka, úvěr, ...)?**
- a. Ano
 - b. Ne
- 15. Kolik zhruba činí měsíční splátky Vaší rodiny?**
- a. Nemám splátky
 - b. Méně než 150 euro
 - c. 150–200 euro
 - d. 200–350 euro
 - e. 350–500 euro
 - f. Více než 500 euro

- 16. Pokud máte nějaké měsíční splátky, tak za jakým účelem?**
- a. Na ubytování
 - b. Na automobil
 - c. Na domácí spotřebiče nebo technologie
 - d. Mimo uvedené/Jiné
- 17. Na čem se snaží Vaše rodina měsíčně ušetřit?**
- a. Jídlo
 - b. Bydlení
 - c. Oblečení
 - d. Zdraví
 - e. Kultura
 - f. Mimo uvedené/Jiné
- 18. Kolik peněz měsíčně je Vaše rodina průměrně schopna našetřit?**
- a. Méně než 100 euro
 - b. 110–200 euro
 - c. 210–300 euro
 - d. Více než 300 euro
- 19. Kam si ukládá Vaše rodina ušetřené peníze?**
- a. Spořicí účet
 - b. Stavební spoření
 - c. Důchodové spoření
 - d. Nespoříme/Nenašetříme
 - e. Mimo uvedené/Jiné

Příloha 3

Domande per un'intervista standardizzata in italiano

1. Da quanti membri è composto il nucleo con cui Lei convive? Ha avuto il Covid-19 un impatto economico negativo sulla sua famiglia o su qualcuno a voi vicino?
2. Si trova d'accordo o in disaccordo con la decisione di prorogare i pagamenti delle rate dei mutui?
3. Lei è attualmente in possesso di un regolare mutuo?
4. Pensa che il governo stia aiutando sufficientemente le famiglie a livello finanziario?
5. Ha qualche osservazione (negativa/positiva) da fare in merito alla situazione attuale?

Příloha 4

Otázky ke standardizovanému interview v českém jazyce

1. S kým tvoříte domácnost a už Vás nebo Vaše blízké ekonomicky postihla situace, spojená s pandemií Covid-19?
2. Souhlasíte s odkládáním splátek hypoték?
3. Má Vaše rodina hypotéku?
4. Snaží se stát domácnostem finančně pomoci?
5. Chcete něco k aktuálnímu dění podotknout?